

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

KATEDRA APLIKOVANÉ GEOINFORMATIKY A ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ



Česká zemědělská univerzita v Praze
**Fakulta životního
prostředí**

Rozbor veřejných prostranství v Kutné Hoře

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. arch. Milan Macoun

Autor práce: Jan Topol

2017

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jan Topol

Územní plánování

Název práce

Rozbor veřejných prostranství v Kutné Hoře

Název anglicky

Analysis of Public Space in Kutná Hora, CZ

Cíle práce

Cílem práce je analýza a zhodnocení stavu veřejných prostranství v centrální zóně města Kutná Hora, vedoucí až k podrobnému definování podmínek pro péči o vybrané veřejné prostranství města – Palackého náměstí.

Metodika

V teoretické části se student zaměří na rozbor veřejných prostranství z pohledu typologie, funkce a jejich pozice v hierarchii veřejných prostranství města. Součástí bude také rešerše týkající se kvality veřejných prostranství a jejich využívání. Analytická část práce bude rozdělena do dvou úrovní: V první úrovni bude historicky vymezena centrální zóna města Kutná Hora v kontextu zástavby podle mapy stabilního katastru. V tomto řešeném území budou prováděny analýzy z hlediska širších vztahů, historie, typologie, funkce a hierarchie veřejných prostranství a zhodnoceny hodnoty a závady jednotlivých prostranství ve formě jejich podrobného popisu. Základní data o řešeném území budou dostupná i v elektronické formě v podobě vrstvy GIS s atributovou tabulkou. V druhé úrovni pak student přikročí k analýze vybraného dílčího veřejného prostranství – Palackého náměstí, u kterého vlastním průzkumem a v kontextu rešerše ověří kvalitu tohoto prostranství a formuluje doporučení, jakým způsobem o něj dále pečovat.

Doporučený rozsah práce

40 s. + přílohy

Klíčová slova

Palackého náměstí v Kutné Hoře; péče o veřejná prostranství; kvalita veřejných prostranství

Doporučené zdroje informací

GEHL, J. *Život mezi budovami : užívání veřejných prostranství*. Brno: Nadace Partnerství, 2000. ISBN 80-85834-79-0.

KRATOCHVÍL P. *Architektura a veřejný prostor*. Praha: Zlatý řez, 2012

KRATOCHVÍL, P. – HALÍK, P. – NORBERG-SCHULZ, C. *Genius loci : krajina, místo, architektura*. Praha: Dokořán, 2010. ISBN 978-80-7363-303-5.

ŠILHÁNKOVÁ V. *Veřejné prostory v územně plánovacím procesu*. Brno: VUT, 2003. ISBN 80-214-2505-9.

ZEMAN, L. – KUČA, K. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. III. díl, Kolín-Míro*. Praha: Libri, 1998. ISBN 80-85983-15-.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – FŽP

Vedoucí práce

Ing. arch. Milan Macoun

Garantující pracoviště

Katedra aplikované geoinformatiky a územního plánování

Elektronicky schváleno dne 5. 4. 2017

doc. Ing. Petra Šimová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 4. 2017

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 06. 04. 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci „Rozbor veřejných prostranství v Kutné Hoře“ vypracoval samostatně pod vedením Ing. arch. Milana Macouna. Uvedl jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpal. Jako autor této bakalářské práce prohlašuji, že jsem neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13. 4. 2017

Podpis:.....

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval svému vedoucímu bakalářské práce Ing. arch. Milanovi Macounovi za odborné konzultace ohledně mé práce. Dále bych chtěl poděkovat své rodině, za jejich podporu během mého studia.

V Praze dne 13. 4. 2017

Podpis:.....

Abstrakt

Cílem práce je popis charakteristik jednotlivých veřejných prostranství v městské památkové rezervaci v Kutné Hoře. Řešené území zahrnuje nejstarší oblast Kutné Hory.

Bakalářská práce se dělí do tří částí. První část obsahuje literární rešerši, která se zabývá veřejnými prostranstvími a prvky v nich obsažených. V druhé části jsou charakterizována jednotlivá prostranství. Popisovaných veřejných prostranství je celkem šestnáct. Závěrem druhé části je shrnutí charakteru těchto prostranství. Ve třetí části je řešeno Palackého náměstí z hlediska parametrů kvality a následně jsou formulována doporučení, jak s ním dále nakládat.

Klíčová slova

veřejná prostranství, Kutná Hora, analýza veřejných prostranství, péče o veřejná prostranství

Abstract

The main goal of this thesis is characteristic of single urban space in city's monument reservation in Kutná Hora. Solved area includes the oldest area in Kutná Hora.

Bachelor thesis is divided in to three parts. First part includes literary searches, which based on urban spaces and elements in them. In the second part, there is characteristics of single urban spaces. The total is sixteen of description urban spaces. In the end of the thesis is the summary of the character of these urban spaces. In the third part is characteristic of the Palackého square from side of parameters quality. After that I will write a recommendation for a following care.

Key

urban spaces, Kutná Hora, characteristic of urban spaces, care about urban spaces

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Cíle práce a metodika.....	10
2.1 Cíle práce	10
2.2 Metodika	10
3. Literární rešerše.....	12
3.1 Definice veřejných prostranství	12
3.1.1 Definice veřejných prostranství podle legislativy.....	12
3.2 Typologie veřejných prostranství.....	13
3.2.1 Ulice	13
3.2.2 Náměstí	15
3.2.4 Ostatní	16
3.3 Aktivity ve veřejných prostorech.....	17
3.3.1 Nezbytné aktivity	17
3.3.2 Volitelné aktivity.....	17
3.3.3 Společenské aktivity.....	17
3.4 Dělení veřejných prostranství podle funkce.....	17
3.4.1 Společenská funkce.....	17
3.4.2 Obchodní funkce	18
3.4.3 Obytná funkce	18
3.4.4 Rekreační funkce.....	18
3.4.5 Shromažďovací funkce	18
3.4.6 Dopravní funkce.....	18
3.4.7 Smíšená funkce	19
3.5 Dělení veřejných prostranství podle významu	19
3.5.1 Lokální význam.....	19
3.5.2 Místní význam.....	19
3.5.3 Okrskový význam	19
3.5.4 Celoměstský význam	20
3.5.5 Regionální význam.....	20
3.5.6 Nadregionální, národní význam	20
3.6 Parametry kvality veřejných prostranství.....	20
3.6.1 Pobytové kvality.....	20

3.6.2 Pohybové kvality.....	21
3.6.3 Lidské měřítko	21
3.6.4 Dostupnost a prostupnost	21
3.6.5 Hygiena prostředí a mikroklima.....	21
3.6.6 Sociabilita.....	22
3.6.7 Bezpečnost	22
3.6.8 Flexibilita	22
3.6.9 Čitelnost	22
3.6.10 Udržitelnost	22
3.6.11 Estetičnost	23
3.8 Prvky ve veřejném prostranství.....	23
3.8.1 Povrchy	23
3.8.2 Stromy a vegetace	23
3.8.4 Soukromý mobiliář.....	24
3.8.5 Bariéry ve veřejném prostoru.....	25
4. Analytická část	26
4.1 Vymezení řešeného území	26
4.2 Širší vztahy.....	26
4.2 Historická analýza.....	27
4.2.1 Období prosperity.....	27
4.2.2 Období stagnace	29
4.2.3 Přelom 20. a 21. století.....	30
4.4 Popis charakteru jednotlivých prostranství	31
4.4.1 Husova ulice (horní část)	31
4.4.2 Rejskova a Husova ulice (střed).....	33
4.4.3 Husova ulice (dolní část).....	35
4.4.4 Lierova a Radnická ulice.....	36
4.4.5 Václavské náměstí.....	38
4.4.6 Šultysova ulice	40
4.4.7 Kollárova ulice	42
4.4.8 Palackého náměstí.....	44
4.4.9 Havlíčkovo náměstí a ulice 28. října.....	47
4.4.10 Jakubská ulice	50

4.4.11 Dačického náměstí a Ruthardská ulice	52
4.4.12 Komenského náměstí, Mincířská a Vysokostelská ulice	54
4.4.13 Barborská ulice.....	56
4.4.14 Smíškova ulice	58
4.4.15 Náměstí Národního odboje	60
4.4.16 Rakova ulice.....	62
4.5 Shrnutí charakteru veřejných prostranství historického centra Kutné Hory	64
4.6 Hodnocení kvality Palackého náměstí	66
4.7 Doporučení pro Palackého náměstí.....	68
4.7.1 Zlepšování pobytových kvalit z hlediska místních obyvatel	68
4.7.2 Zlepšování pobytových kvalit z hlediska návštěvníků.....	69
5. Diskuze.....	71
6. Závěr	72
7. Přehled literatury a použitých zdrojů	73
8. Přílohy.....	75

1. Úvod

Důležitost veřejných prostranství ve městech je nezpochybnitelná. V současnosti veřejná prostranství upadají, protože je lidé využívají čím dál méně k sociálním kontaktům. Veřejná prostranství hrála významnou roli v historických událostech. Probíhali na nich veřejné popravy, vyhlásování králů a prezidentů, demonstrace, oslavy a mnoho dalšího.

Kutnou Horu jsem si vybral z toho důvodu, protože jsem se v ní narodil a nedaleko odsud nyní žiji. Historické centrum Kutné Hory patří mezi klenoty České Republiky a chrám sv. Barbory zná snad celá Evropa. Kutná Hora má malou nevýhodu, a to velikost městské památkové rezervace. Turismus v Kutné Hoře je krátkodobý, většina návštěvníků se tu zdrží nanejvýš jen jedno odpoledne, tudíž Kutná Hora netěží tak horentní tržby z turismu jako jiná velká historická města (např. Praha). Centrum Kutné Hory má velký „génus loci“ a její uličky vás vrátí o 4. století zpět.

2. Cíle práce a metodika

2.1 Cíle práce

Cílem práce je analýza a zhodnocení stavu veřejných prostranství v centrální zóně města Kutná Hora, vedoucí až k podrobnému definování podmínek pro péči o vybrané veřejné prostranství města – Palackého náměstí.

2.2 Metodika

Má práce se skládá ze dvou základních částí. První část tvoří literární rešerše, která je členěna do několika kapitol. V první kapitole definuji veřejné prostranství, podle myšlenek architektů a urbanistů. Dále naváži definicí veřejných prostorů z pohledu české legislativy. V návaznosti budou veřejná prostranství rozdělena dle typologie (ulice, náměstí, park). Ve čtvrté kapitole vysvětlím dělení urbánních prostor podle aktivit, které se na nich odehrávají. Následující kapitola se bude věnovat dělení veřejných prostor podle funkcí. Teoretická část bude dále pokračovat rozdělením veřejných prostranství podle významu, určením parametrů kvalitních veřejných prostor a výčet prvků v prostoru.

Druhou stěžejní část práce tvoří analýzy. Na literární rešerši naváži vymezením řešeného území, širšími vztahy, historickou analýzou řešeného území a dále se budu

zabývat podrobnější analýzou řešeného území ve dvou úrovních. Řešené území bude rozděleno na několik částí, které budu postupně charakterizovat, jedná se zejména o popis charakterů jednotlivých prostranství. Jednotlivé veřejné prostory budou rozděleny z hlediska typologie, významu a funkce. Dále se budu zabývat dopravou a prvky (povrch, mobiliář apod.) ve veřejných prostorech. Popis charakterů jednotlivých prostranství má základ v mé literární rešerši. Stanovím klady a zápory těchto prostranství.

Ve druhé podrobnější úrovni analytické části bude řešeno centrální veřejné prostranství (Palackého náměstí), přičemž toto veřejné prostranství bude podrobena porovnání s parametry kvality. Tabulka s parametry kvality slouží jako stručný přehled, podrobnější popis parametrů kvality je pod tabulkou. Parametry jsem rozdělil na čtyři základní skupiny: pobytové kvality, pohybové kvality; hygiena prostředí a mikroklima a bezpečnost. Do těchto čtyř základních skupin jsem rozdělil podrobnější parametry, které určují kvality veřejných prostranství. Toto hodnocení má základ v mé literární rešerši, s tím rozdílem, že jsem parametry rozčlenil ještě do podskupin, pro snadnější hodnocení. Škála hodnocení bude od 1 – 10, přičemž číslo 1 je nejhorší hodnocení a číslo 10 je nejlepší možné hodnocení. (Stuchlý L., 2016)

Známkování jednotlivých parametrů je čistě orientační, pro lepší pochopení hodnot jednotlivých parametrů. Palackého náměstí bylo hodnoceno hlavně podle vlastního terénního průzkumu.

Po zanalyzování kvalit prostoru, určím podmínky, jak by mělo být s náměstím dále nakládáno, jak z pohledu místních obyvatel, tak z pohledu návštěvníků.

3. Literární rešerše

3.1 Definice veřejných prostranství

Veřejný prostor je v dnešní době středem zájmu. Využívání veřejných prostranství se postupně měnilo, záleželo zejména na době vzniku, společnosti a politice. Veřejná prostranství jsou základem všech městských sídel, která umožňují komunikaci, pohyb, společenský život a odpočinek obyvatel. (Durdík P., 2013) Veřejný prostor může být také definován, jako něco otevřeného, neuzavřeného, co se týká všech občanů. (Nadace Partnerství, 2011) Slovní spojení „veřejný prostor“ může také definovat tvar a aktivity, které se na něm provozují. Náměstí, ulice nebo park bez aktivit, které provozují občané, nejsou veřejným prostorem, ale jen prázdným prostorem vymezeným budovami. Člověk využívá veřejný prostor, aby ukázal svým jednáním, kým je. Ve veřejném prostoru lidé komunikují s ostatními lidmi a navzájem hledají společné zájmy. (Kratochvíl P., 2015)

3.1.1 Definice veřejných prostranství podle legislativy

V české legislativě je definice veřejných prostranství popsána následovně. V zákoně č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), jsou veřejná prostranství definována takto: „Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.“ (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)) Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, vymezuje veřejná prostranství jako nezávislou plochu s rozdílným způsobem využití a udává i požadavky pro jejich tvorbu.

Složitější je definice veřejných prostranství v územním plánu. Zde si protiřečí vyhláška č. 501/2006 Sb. a zákon č. 128/2000 Sb. Ing. arch. P. Durdík to zdůvodňuje takto: „Jestliže je definováno, že veřejná prostranství zahrnují všechna náměstí, ulice, parky..., a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru, dostáváme se do situace, že nemůže současně vymezit jakoukoliv veřejnou zeleň v sídle a komunikace, protože budou automaticky zahrnuty do veřejných prostranství. Vyjádření územního plánu se tak stane chaotické a nepřehledné.“

Veřejná prostranství jsou neodmyslitelnou součástí měst, jejich kvalita zvyšuje atraktivitu městských částí a také navyšuje tržní hodnotu nemovitostí, které je obklopují. Ve většině případů jsou veřejná prostranství majetkem obcí.

3.2 Typologie veřejných prostranství

Než začnu popisovat jednotlivé typy veřejných prostranství, rád bych zmínil teorii o vnímání města podle známého urbanisty Kevina Lynche. Ve své knize *Obraz města* zmiňuje pojem *imageability*, což je jakýsi obraz města, ve kterém se chodci (pozorovatelé) mohou snadno orientovat. Jestliže má konkrétní město vysokou míru *imageability*, tak to znamená, že se pozorovateli zdá dobře uspořádané a utvářené. Lynch dělí *image* města do pěti základních forem: cesty, okraje, oblasti, uzly a významné prvky. Cesty jsou podle něj dráhy, po kterých se pohybují pozorovatelé. Okraje (např.: železnice, hranice zástavby, zdi, břehy) definuje jako lineární prvky, které mohou být pro chodce bariérami průchozími, či neprůchozími. Oblasti jsou části města, které chodec rozpoznává podle jejich jedinečného charakteru. Uzly jsou body a významná místa ve městě, kde dochází ke křížení pohybů (náměstí, křižovatky, ohniska aktivit). Významné prvky jsou snadno rozpoznatelné, dominantní objekty, podle kterých se pozorovatel snáze orientuje. (Lynch K., 2004)

3.2.1 Ulice

Ulice je jedním ze základních prvků města. Ulice je velmi důležitým druhem městského veřejného prostoru. Uliční síť utváří vlastní urbanistickou strukturu města. Vedení ulice je provedeno tak, aby bylo umožněno fungování navazující zástavby a celého sídelního celku. Ing. Arch. Gabriel Kopáček ve své habilitační práci uvádí: „Ulice má nejenom smysl v tom, že odněkud někam vede, že spojuje domy a náměstí, ale má smysl sama o sobě, jsme na ulici proto, že na ní chceme být. Ulice má prostorovou a zároveň na rozdíl od ostatních statických prvků města také svou časovou dimenzi.“ (Kopáček G., 2005)

León Krier zase rozlišuje ulici do čtyř typů: ulici „nesměřující k něčemu“, ulici „zaměřenou“, ulici jako „koridor“ a ulici jako „místo“. Ulice „nesměřující k něčemu“ je jen obyčejnou komunikací, která slouží hlavně pro tranzitní dopravu. Stejný význam má také ulice jako „koridor“. V těchto ulicích je velmi chudá nabídka z hlediska občanského vybavení. Lidé nemají důvod v těchto ulicích zastavovat

Naopak ulice „zaměřená“, má nějaký jasný cíl, většinou končící u nějaké městské dominanty (divadlo, radnice, muzeum...). Ulice jako „místo“ obsahuje pestrou škálu občanského vybavení v parteru domů. Lidé mají důvod v těchto ulicích zastavovat, pobývat a trávit jejich volný čas. (Krier L., 2001)

Podle Gabriela Kopáčika se ulice skládá z dvou prostorů: *Z bytového prostoru*, kam lze zařadit předzahrádky obytných domů, které jsou polosoukromé a slouží k relaxaci obyvatel. Do bytového prostoru patří také komerční plochy a zahrádky restauračních zařízení. Druhým prostorem, který tvoří ulici je *dopravní prostor*. Dopravní prostor se skládá z: chodníků, parkovacích stání pro automobily, jízdní pruh pro motorovou dopravu + cyklistické pruhy. (Kopáček G., 2005)

Městská ulice

Městské ulice zajišťují dopravní obsluhu území a jsou základem pro společenské aktivity obyvatel města. Jedná se o základní typ ulice, která je vymezena po stranách průčelími domů a skládá se z: chodníku, stromořadí, podélného parkování a jízdních pruhů pro motorovou dopravu. (Kopáček G., 2005) Množství průjezdné dopravy je limitováno. Městskou ulici můžeme rozlišovat na dva typy:

Městská ulice v obchodně společenském prostředí

Tento typ ulic se vyskytuje hlavně v centrálních městských oblastech nebo čtvrtí. V ulicích tohoto typu, je zastoupen velký podíl obchodu a služeb společně s vysokou intenzitou pohybu pěších. Městská ulice zajišťuje fungování obchodu, služeb, dopravní obsluhu a také umožňuje vzájemné poznávání lidí (neformální sociální kontakt). (Šilhánková V., 2003)

Městská ulice v obytném prostředí

Obytné ulice se nacházejí mimo centrální městské oblasti. Doprava je zde zklidněná a ulice obsahují velký podíl zeleně. Slouží zejména k životu místních obyvatel a dopravní obsluze jednotlivých rodinných domů. (Šilhánková V., 2003)

Městská třída

Městská třída je jednou z hlavních komunikací města se společenskou a dopravní funkcí. Parter v ulici je velmi pestrý a nabízí velké množství obchodů a služeb. Městská zástavba je zde většinou reprezentativní. Velké nároky jsou zde kladeny na parkování automobilů. Ulice je složena většinou z chodníku, stromořadí, plochy pro

parkování, cyklistický pruh a jízdní pruhy pro motorovou dopravu. (Nadace Partnerství, 2011)

Pěší zóna

Jedná se o ulice, které jsou zřizovány hlavně v historických centrech měst. Je zde vyloučena průjezdná doprava a zásobování je omezeno určitými podmínkami. Pěší zóna je výhradně určena pro chodce v celé šířce komunikace. Majoritní funkcí v pěší zóně je obchodně – společenská. Problémem pěších zón je pohyb cyklistů, nedostatek parkování a nedostatečná dopravní obsluha komerčních zařízení. (Kopáček G., 2005)

Dopravní koridory

Dopravní koridory jsou ulice, které jsou určeny zejména pro průjezd velkého množství motorových vozidel. Kterékoliv jiné aktivity a funkce jsou zde minimalizovány. Jedná se zejména o víceproudé silnice, kde je absence podélných chodníků. (Šilhánková V., 2003)

3.2.2 Náměstí

Náměstí je hlavním městským veřejným prostorem. Půdorys většiny náměstí byl definován ve středověku a je v podstatě neměnný až do současnosti. Úloha těchto náměstí je hlavně reprezentativní a shromažďovací. V jejich blízkosti se nacházejí důležité městské budovy, např. radnice. Uprostřed náměstí stojí nějaký monument (kašna, socha nebo morový sloup). Náměstí ve většině případů obklopují domy, jejichž parter nabízí komerční služby. V dnešní době náměstí upadají, protože musí čelit konkurenci obchodních domů, kde zákazník může koupit vše pod jednou střechou. (Nadace Partnerství, 2011)

Náves

Náves je stejného významu jako náměstí, akorát s tím rozdílem, že náves se nachází ve venkovském prostředí. Sousedící domy mají zpravidla nižší počet nadzemních podlaží (zpravidla dvě nadzemní podlaží) a jejich charakter je čistě obytný. Jedná se hlavně o rodinné domy. (Šilhánková V., 2003)

3.2.3 Městská zeleň

„Plochy městské zeleně jsou nedílnou součástí organismu města. Jejich význam stoupá především s rozrůstáním měst a také se změnou životního stylu a způsobu trávení

volného času.“ (Nadace Partnerství, 2011) Městská zeleň může být v mnoha formách: parky, městské zahrady, hřbitovy, zeleň ve vnitroblocích, zeleň podél komunikací, sídlištní zeleň a městské lesy.

Park

Park je okrasný pozemek s rozptýlenou zelení. Patří k nejrozšířenějším plochám zeleně ve městě a řadí se k hlavním ekosystémům měst. Střídají se zde stromy s plochami trávníků, okrasných květin a dřevin. Zeleň je většinou doplněna vhodným mobiliářem např. lavičky, odpadkové koše atd. Parky byly zakládány převážně na sklonku 19. století.

Městské zahrady

Městské zahrady vznikly ze zahrad soukromých, které náležely k zámkům, vilám nebo k jiným typům reprezentativních budov. Jsou určeny zejména k rekreaci, kulturním a společenským událostem. (Nadace Partnerství, 2011)

Lesoparky a příměstské rekreační lesy

Území, které je určeno pro aktivní rekreaci a obsahuje základní mobiliář (lavičky, odpadkové koše), cestní síť a určitou možnost občerstvení. (Nadace Partnerství, 2011)
Lesoparky jsou více rozvolněné a volněji upravované než parky. (Šilhánková V., 2003)

3.2.4 Ostatní

„Ostatními veřejnými plochami jsou nedefinovatelné prostorové útvary, které nemají jasné prostorové ohraničení anebo jasnou funkční náplň. Jedná se nejčastěji o prostory vzniklé na základě funkcionalistického (u nás by se dalo říci i socialistického) přístupu k budování měst.“ (Šilhánková V., 2003)

Nábřeží

Nábřeží je stavebně upravený prostor, který lemuje vodní tok. Nábřeží jsou nejčastěji dlážděná a nachází se na nich přírodní liniové prvky. Tyto prostranství nabízejí velkou škálu aktivit pro aktivní, ale také pasivní rekreaci. (Nadace Partnerství, 2011)

Pasáž

Jedná se o krytý průchod budovou, z jedné ulice do druhé, kde se nacházejí obchody. (Šilhánková V., 2003)

3.3 Aktivity ve veřejných prostorech

Dánský architekt a urbanista Jan Gehl rozdělil aktivity, které se odehrávají ve veřejném prostoru, do 3 skupin.

3.3.1 Nezbytné aktivity

Nezbytné aktivity ve veřejném prostoru jsou vesměs povinné aktivity, které lidi musí z povinnosti vykonávat. Jedná se o každodenní aktivity. Tyto činnosti jsou z velké části pohybem (jízda nebo chůze do zaměstnání, chůze k lékaři apod.). (Gehl J., 2000)

3.3.2 Volitelné aktivity

Tyto činnosti lidé provozují zcela dobrovolně a zvláště tehdy, když je k tomu okolní prostředí vybídne. Volitelné aktivity nemusí lidem přinášet žádný specifický užitek, ale vykonávají je, protože jim jsou příjemné. Mezi tyto činnosti můžeme zařadit posedávání, pozorování atd. (Gehl J., 2000)

3.3.3 Společenské aktivity

Společenské aktivity vycházejí z výše jmenovaných aktivit, protože díky těmito dvěma činnostem jsou lidé ve stejný čas na stejném místě. Tyto činnosti jsou hlavně sociálním kontaktem mezi lidmi jako seznamování, diskuze atd. (Gehl J., 2000)

Podle Gehlových výzkumů probíhá v nekvalitním veřejném prostoru minimum volitelných a společenských aktivit. V těchto prostorech se odehrávají majoritně nezbytné aktivity.

V dobrém urbánním prostředí se odehrává větší množství volitelných aktivit a počet lidí, které provozují volitelné a společenské aktivity, roste (oproti nekvalitním prostorům). Závěrem Gehl dodává, že pokud zajistíme vhodné prostředí pro nezbytné a volitelné aktivity, tak nepřímo ovlivníme četnost společenských aktivit. (Gehl J., 2000)

3.4 Dělení veřejných prostranství podle funkce

3.4.1 Společenská funkce

Prostory, kde převažuje společenská funkce, jsou určeny ke shromažďování obyvatel. Ve většině případů se jedná o centrální náměstí. V těchto prostranstvích se konají

společenské akce a veřejné události pro širokou veřejnost. Mezi účastníky dochází hlavně k formálnímu styku. (Šilhánková V., 2003)

3.4.2 Obchodní funkce

Veřejný prostor s obchodní funkcí je využíván hlavně k obchodu. Lidé zde mají hodně možností k navázání společenských kontaktů. Tyto prostory jsou velmi živé a lidem umožňují mnoho příležitostí k navazování společenských kontaktů. Mezi návštěvníky těchto prostor dochází k neformálnímu styku. Tato funkce převažuje zejména ve veřejných prostranstvích, kde je v parteru budov komerční vybavení. (Šilhánková V., 2003)

3.4.3 Obytná funkce

Obytná funkce se vyskytuje ve veřejných prostranstvích, na něž navazuje bytová zástavba. Lidé se většinou mezi sebou vzájemně znají. Příkladem jsou obytné zóny, dětská hřiště u bytových domů a plochy zeleně pro venčení psů. (Šilhánková V., 2003)

3.4.4 Rekreační funkce

Rekreační funkce velmi často doprovází funkci obytnou. Veřejný prostor je určen pro relaxaci obyvatel a jedná se hlavně o plochy městské zeleně (parky, lesoparky, městské zahrady apod.). Sociální konexe mezi obyvateli jsou neformálního charakteru. (Šilhánková V., 2003)

3.4.5 Shromažďovací funkce

Shromažďovací funkci plní zejména prostory, které se nacházejí před důležitými městskými budovami (kino, kostel, kulturní dům apod.). Tato veřejná prostranství jsou určena ke zmírnění velkého počtu návštěvníků, např. divadla, před začátkem představení a po jeho konci. (Šilhánková V., 2003)

3.4.6 Dopravní funkce

Veřejný prostor, který má funkci dopravní, je především zaměřen na dopravu. V těchto veřejných prostranstvích převažují parkovací stání pro automobily a vše je přizpůsobeno k co nejrychlejšímu průjezdu motorové dopravy (bez zpomalujících prvků). V těchto veřejných prostranstvích jsou všechny ostatní funkce velmi omezeny, a to díky hluku a výfukovým exhalacím z dopravy. (Šilhánková V., 2003)

3.4.7 Smíšená funkce

Smíšená funkce představuje kombinaci výše zmíněných funkcí veřejných prostranství. Žádný veřejný prostor není monofunkční. Veřejná prostranství jsou vždy polyfunkční, mohou je využívat odlišné věkové skupiny a také slouží k různým aktivitám. Na veřejných prostranstvích velmi často dochází ke střetu zájmů mezi jednotlivými skupinami obyvatel. (Šilhánková V., 2003)

3.5 Dělení veřejných prostranství podle významu

Veřejná prostranství můžeme dělit podle významu – spádové okruhu, tzn., jací uživatelé je nejčastěji využívají.

3.5.1 Lokální význam

Jedná se o prostory, které jsou významné hlavně pro obyvatele z nejbližšího okolí. Důraz je kladen hlavně na jejich obyvatelnost. Tyto prostory vytvářejí zázemí pro okolní domy, prostor pro neformální až intimní styk obyvatel, místo pro hru dětí. Tento typ prostorů není zcela oddělen od okolních prostor, ale návštěvníci mohou pocítit, že narušují něčí soukromý prostor. (Šilhánková V., 2003)

3.5.2 Místní význam

V těchto prostranstvích je největší škála funkcí. Kulturně – společenská funkce je neformálního charakteru. Obchodní funkce ustupuje do pozadí a je v podobě prodeje zboží každodenní spotřeby. Bydlení začíná převažovat většinu funkcí a těmto místu utváří charakter. S bydlením souvisí také krátkodobá, každodenní rekreace a víkendová rekreace. V místních prostranstvích je doprava vyvážená (pěší, cyklisté, automobilová doprava a hromadná doprava). Místně významnými veřejnými prostory jsou městské třídy, náměstí a menší parky. (Šilhánková V., 2003)

3.5.3 Okrskový význam

Zde se jedná o veřejný prostor, který je typickým příkladem pro specifickou městskou část. Majoritními funkcemi jsou zde kulturně – společenská a obchodní. Mezi lidmi na veřejnosti dochází k poloformálnímu až neformálnímu styku. Obchod je soustředěn v parteru okolních budov a ve veřejném prostranství se mohou vyskytovat prodejní stánky. Příkladem jsou náměstí, případně jejich kombinace a městské třídy. (Šilhánková V., 2003)

3.5.4 Celoměstský význam

Prostory celoměstsky významné jsou vnímány jako nejdůležitější prostory ve městě. Občané se zde setkávají formálně i neformálně (hudební koncerty, divadelní představení, demonstrace apod.). V přílehlých budovách je čínorodý obchodní parter. Náměstí mohou sloužit jako denní tržiště (provizorní tržní stánky). Obchodní funkce je doplňována restauračními zařízeními. Je zde maximální snaha potlačit automobilovou dopravu a dávat přednost pěší a cyklistické dopravě. Funkce bydlení, v těchto částech měst, není tak silně zastoupena. (Šilhánková V., 2003)

3.5.5 Regionální význam

Regionálně významné prostory se nacházejí jen v regionálně významných sídlech. Urbánní prostory s regionálním významem jsou totožné s celoměstsky významnými, z hlediska prostorového a funkčního uspořádání. (Šilhánková V., 2003)

3.5.6 Nadregionální, národní význam

Tyto veřejná prostranství většinou symbolizují národ, stát nebo jiné významné společnosti. Skladba (prostorově a funkčně) těchto prostor je totožná s prostranstvími regionálně a celoměstsky významnými. V prostranstvích národního významu se koná velká řada formálních akcí regionálního, či národního významu. Z toho plyne, že tento typ prostranství se může nacházet je v metropoli (např. Václavské a Staroměstské náměstí). (Šilhánková V., 2003)

3.6 Parametry kvality veřejných prostranství

3.6.1 Pobytové kvality

Solidní veřejné prostranství identifikujeme podle vysokého počtu jeho uživatelů, které ho využívají zejména k pobytu a tzv. „zevlování“. Tato veřejná prostranství poskytují lidem dostatek míst k sezení, ležení či volné plochy pro postávání. Měl by zde být i dostatek aktivních míst k relaxaci jako jsou zahrádky restauračních zařízení, společenské či kulturní aktivity. Veřejná prostranství jsou více atraktivní k pobytu zejména díky příznivému klimatu (stín či slunce, hluk, pach, vítr atd.). (Melková P., 2014)

3.6.2 Pohybové kvality

Pohyb ve veřejných prostranstvích se dělí na nezbytný (jízda do práce, nákup) a dobrovolný (relaxace, sport). Pohyb městem by měl být pro chodce požítkem, nikoliv nudnou povinností. Pěší pohyb umožňuje větší splynutí s městským prostředím, zatímco jízda v automobilu řidiči neumožní dostatečné splynutí s okolním prostředím. Podoba veřejných prostranství by měla být přizpůsobena pohybu v nich. Kde je pohyb pomalý, tak by měly být tyto prostory rozmanité a bohaté, nikoliv nudné pro lidské vnímání. U prostorů, kde je doprava dominantní funkcí, by se měl hledat způsob, jak zkvalitnit pobytové podmínky, pro zvýšení atraktivity těchto prostor. Kvalitní pohyb ve veřejných prostorech je bezpečný, efektivní, svobodný a bohatý na smyslové vjemy. (Melková P., 2014)

3.6.3 Lidské měřítko

Měřítka veřejných prostranství by měla být lidské, protože je vytvářeno pro život lidí. Lidské měřítko znamená to, co člověk je schopen vnímat zrakem v prostoru. Člověk by měl dohlédnout z jednoho konce prostranství na druhý a měl by ho schopen i bez větší námahy přejít. Záleží také na měřítku okolních budov vůči chodci. Veřejná prostranství vstřícná k chodcům mají bohatý parter, s mnoha vstupy. (Kopáček G., 2005)

3.6.4 Dostupnost a prostupnost

Veřejná prostranství musí být snadno dostupná (v docházkových vzdálenostech) v daných lokalitách města a měla by obsahovat směs výše zmíněných funkcí (bydlení, obchod, rekreace atd.). Aby byly veřejné prostory kvalitně prostupné, neměly by obsahovat slepé ulice, cesty a neprostupné areály. Veřejná prostranství musí být bezbariérová, aby umožňovala bezproblémový pohyb všem lidem. (Melková P., 2014)

3.6.5 Hygiena prostředí a mikroklíma

Kvalitní veřejné prostranství by mělo nabízet svým uživatelům čisté ovzduší, minimum hluku, ideální teplotu, minimum pachů a ochranu před povětrnostními vlivy, deštěm a sluncem. (Melková P., 2014)

3.6.6 Sociabilita

Veřejný prostor by měl nabízet dostatek možností k navazování nových společenských kontaktů. Mnoho lidí navštěvuje veřejný prostor právě kvůli sociální interakci. Kvalitní urbánní prostor by měl umožňovat přiměřený sociální kontakt, v závislosti na volbě jedinců. (Melková P., 2014)

3.6.7 Bezpečnost

Občané v bezpečných, veřejných prostranstvích by se neměli cítit zmateni a ztraceni v cizím prostředí. Nesmí být ohrožováni kriminální činností a neměli být ve střetu s dopravou. V bezpečné ulici by měla být zřetelná hranice mezi veřejným a soukromým prostorem, domy musí být orientovány do ulice a chodci se musí pohybovat na chodnících nepřetržitě. Veřejný prostory by měly být multifunkční, neanonymní a atraktivní – takto lze zajistit bezpečnost. (Kopáček G., 2005)

3.6.8 Flexibilita

Kvalitní venkovní prostor je polyfunkční a měl by nabízet různé činnosti v závislosti na denní době, dnu v týdnu nebo ročním období. V delším časovém obzoru, veřejná prostranství musí reagovat na změny struktury obyvatelstva z hlediska věku či kulturní a sociální příslušnosti. (Melková P., 2014)

3.6.9 Čitelnost

Podle Gabriela Kopáčka je ulice jedním ze základních prvků prostorové orientace. „Ulice zpřístupňují a organizují území, můžeme se po nich rychle přemisťovat a nalézt hledaný objekt, město se tak stává čitelným a pochopitelným.“ (Kopáček G., 2005)
Podle Pavly Melkové čitelnost znamená možnost obyvatel se identifikovat s prostředím a patří mezi hlavní podmínky pro kvalitu života ve veřejném prostoru. (Melková P., 2014)

3.6.10 Udržitelnost

Veřejná prostranství jsou udržitelná, pokud jsou využívána dostatkem obyvatel a je vyčleněn dostatek financí na jejich správu. Odolné materiály, kvalitní provedení a odolnost vůči živlům přispívá k udržitelnosti veřejného prostoru. Velmi důležitý je také pravidelný monitoring stavu a pořádku na ulicích. Neudržována veřejná

prostranství jsou podhoubím pro vandalismus, kriminalitu a jiné negativní, sociální jevy. (Melková P., 2014)

3.6.11 Estetičnost

Estetično lze vysvětlit jako ideální formu, která charakterizuje precizně vyřešený účel. Lidem se líbí konkrétní věci z toho důvodu, že si to spojují s užitekem, který z toho mohou čerpat. Toto vnímání je většinou zkušeností od starších generací nebo věci osobního vkusu. Gabriel Kopáček prováděl sociologický výzkum mezi obyvateli Kroměříže a zjistil, že lidé považovali za estetické: historickou zástavbu, pestrou nabídku obchodů, kultury a služeb, uliční zeleň a blízkost parků. Naopak negativně respondenti hodnotili ulice s velkým množstvím automobilů a novou zástavbou. (Kopáček G., 2005)

3.8 Prvky ve veřejném prostranství

3.8.1 Povrchy

Dlažby a povrchy komunikací jsou důležitým prvkem veřejného prostranstvím, které určují jeho charakter. Historické jádro města, a jestliže se jedná o městskou památkovou rezervaci, je chráněno jako celek, a to platí i pro povrchy a dláždění komunikací. Hlavním cílem je nahrazovat nepůvodní materiály dláždění materiály původními. (Přidal J., 2005) Vhodně použité materiály povrchů usnadňují orientaci v prostoru a jsou také důležité pro estetický dojem z veřejného prostranství. Materiál by měl být vhodně zvolen v závislosti na sklonu a klimatických podmínkách. Veřejná prostranství by měla vždy obsahovat plochy pro vsakování vody (trávníky, vodopropustné dlažby, mlátový povrch apod.). (Melková P., 2014)

3.8.2 Stromy a vegetace

Stromy a vegetace také patří mezi stěžejní prvky veřejných prostranstvím. Vytváří stín, jsou regulátory teplot, pohlcují oxid uhličitý a jsou důležité také z estetického hlediska – proměňují vzhled veřejných prostranstvím v závislosti na ročním období. Vegetace a stromy zakrývají negativní věci ve městech (parkování, neudržované zahrady a předzahrádky apod.) Stromy stojí buď přímo na ulici, nebo jejich koruna zasahuje ze zahrad do veřejného prostranstvím. Stromy hrají významnou roli ve vymezení veřejného prostoru. Vegetace zvyšuje pobytovou funkci ve veřejných prostranstvím. (Melková P., 2014)

3.8.3 Veřejný mobiliář

Dopravní značky a značení

Velké množství dopravního značení snižuje kvalitu a estetičnost veřejného prostranství, znemožňuje orientaci v prostoru, zakrývá průhledy a pohledy. Dopravní značení by mělo odpovídat charakteru dané lokality a města. (Melková P., 2014)

Městský informační systém

Městský informační systém podává informace o dané lokalitě, daných objektech, významných místech nebo informují o významných historických událostech.

Veřejné osvětlení

Veřejné osvětlení umožňuje provozovat aktivity obyvatel během noci, zvyšuje bezpečnost ulice a také vytváří jeho charakter. Hlavní funkcí veřejného osvětlení je bezpečnost na ulicích, ochrana majetku a bezpečnost chodců. Mezi veřejné osvětlení patří architektonické osvětlení (nasvícení budov), osvětlení sportovišť apod. (Melková P., 2014)

Odpadkové koše

„Odpadkové koše bývají největším zdrojem degradace veřejných prostranství. Nesprávné rozmístění, nedostatečná údržba nebo i pozdní odvoz vedou k jejich znečišťování a ke kumulování odpadu v bezprostředním i širším okolí.“ (Melková P., 2014)

Lavičky a místa k sezení

Lavičky a místa k sezení jsou hojně zastoupeny ve veřejných prostranstvích. Místa k sezení zvyšují pobytovou funkci v ulicích a parcích. Jejich vhodné rozmístění ve veřejném prostoru (např. umístění na pohledové ose na městskou dominantu) zvyšuje atraktivitu místa pro uživatele.

3.8.4 Soukromý mobiliář

Prodejní stánky

Prodejní stánky jsou většinou umístěny na hlavních trasách a místech, s velkou koncentrací osob (potencionálních zákazníků). Prodejní stánky narušují ráz a celkový dojem z veřejných prostranství a jsou bariérami pro chodce. V historických centrech,

zvláště v městských památkových rezervacích, prodejní stánky nesmí vznikat. (Přidal J., 2005)

Restaurační předzahrádky

Restaurační předzahrádky přispívají k atraktivitě a prosperitě města. Na druhou stranu můžou veřejné prostranství znehodnocovat, z hlediska estetiky a celkového dojmu (rušivý prvek). Tyto restaurační zařízení mohou být také bariérami pro pohyb chodců ve veřejném prostranství. (Přidal J., 2005)

3.8.5 Bariéry ve veřejném prostoru

Bariéry ve veřejném prostoru brání dobré provázanosti systému veřejných prostranství ve většině měst. Během vývoje měst, se v jeho urbánní struktuře nahromadilo desítky překážek, které představují bariéry pro pěší a cyklisty.

Šilhánková rozlišuje dva typy bariéry – přírodní a umělé. Přírodní bariéry dělí na liniové a bariéry plošné. Mezi přírodní bariéry liniové patří terénní zlomy, vodní toky apod. Bariéry plošné jsou zejména vodní plochy, bažiny, mokřady nebo podmáčená území.

Druhým typem jsou bariéry umělé, člověkem vytvořené. Mezi liniové umělé patří silnice (od sběrných komunikací výše), železnice a bariéry plošné jsou hlavně uzavřené areály (výrobní zóny, sklady apod.). (Šilhánková V., 2003)

4. Analytická část

4.1 Vymezení řešeného území

Řešené území je vymezeno přibližně v dimenzi nejstaršího historického jádra. Jedná se o dvanáct ulic a šest náměstí. Většina řešených veřejných prostor je obklopena významnými městskými památkami.



Obr. č. 1 – Řešené území (autor: Jan Topol)

4.2 Širší vztahy

Kutná Hora leží ve Středočeském kraji (cca 60 km jihovýchodně od Prahy), je obcí s rozšířenou působností s 20 341 obyvateli. Město Kutná Hora se skládá z 12 místních částí. V současné době je významnou součástí průmyslově a kulturně – společenského „aglomeračního pásu“ Nymburk – Poděbrady – Kolín – Kutná Hora – Čáslav. Z toho vyplývá, že nejbližšími městy jsou Kolín a Čáslav. Atraktivita Kutné Hory je umocněna zapsáním historického centra na Seznam kulturního a přírodního dědictví UNESCO v roce 1995. (Městský úřad Kutná Hora, 2001)

Na jih řešeného území protéká řeka Vrchlice. Ze západu je centrum Kutné hory ohraničeno ulicí Na Valech, ze severu ulicí Československých legionářů a na východě

hraniční s centrem ulice Štefánikova. Historické centrum města obklopují obytné čtvrti Žižkov a Hlouška. V ulici Na Valech je větší neplacené parkoviště pro motorová vozidla, které leží na začátku historického centra. Parkoviště pro autobusy se nachází v ulici Československých legionářů. Na tomto parkovišti parkují zejména autobusy, které přiváží zahraniční turisty (většinou z Prahy).

V blízkosti historického centra města prochází silnice I/2 (silnice I. třídy), která spojuje Prahu, Kutnou Horu a Pardubice. Mezi nejvýznamnější památky v řešeném území patří: chrám sv. Barbory, kostel sv. Jakuba, Vlašský dvůr, Hrádek, Kamenný dům, jezuitská kolej a Kamenný dům.

4.2 Historická analýza

4.2.1 Období prosperity

Urbanistický vývoj Kutné hory byl velmi složitý. Rozvoj města, v raném středověku byl podmíněn polohou stříbrných žil. Městská osnova byla ovlivněna rozmístěním důlních těžišť, krajinným reliéfem a polohou hlavních komunikací. (Kuča K., 1996) Při tvorbě uliční sítě byla také zohledňována poloha tvrze (později Vlašský dvůr) a také poloha dvou hlavních komunikací. Jedna komunikace vedla západně do Kouřimi a druhá hlavní komunikace spojovala Kutnou Horu s Čáslaví. (Pospíšil A. a kol., 2014) Vývoj jádra Kutné Hory měl zřejmě několik fází a začal daleko dříve, než se předpokládalo. Toto tvrzení potvrdil inženýrsko-geologický průzkum města v letech 1965 – 1966. Urbanistický vývoj a tvorba uliční sítě započala už na začátku 13. století. (Kuča K., 1996)

Během 1. poloviny 13. století vzniklo v městském jádru několik těžišť, často spojených do více skupin. Na tyto skupiny těžišť navazovalo více či méně přímé hornické osídlení. Mezi bloky vznikala síť spojnic, které vedly nejkratšími směry v závislosti na terénu. Celý proces vývoje byl velmi proměnlivý, během něhož došlo i k výrazným úpravám terénního reliéfu, ale pořád lze rozlišit nejstarší části uliční sítě. Charakteristická je zřetelná radiální síť ulic, která je hlavním znakem raně středověké aglomerace (např. Praha, ale v Kutné Hoře se jedná o vývoj v důsledku důlní činnosti).

Nejlépe rozpoznatelná radiální uliční síť se dochovala v okolí Anenského náměstí, Janského náměstí, Havlíčkova náměstí, před Vlašským dvorem, Smíškova náměstí, náměstí Národního odboje a před kostelem sv. Jakuba. V těchto zmíněných centrech

se i výrazně měnila výška terénu. Byla zde zjištěna mocná vrstva navážek a násypů. Terén pod Havlíčkovým náměstím byl zvýšen o 4,2 m násypů. Terén na náměstí Národního odboje a v ulici Smíškova byl zvýšen o 2,5 m navážek. Zvyšování terénu bylo plánovité, aby došlo k vyrovnání terénu po všudypřítomných odvalech. Odvaly po těžbě stříbra zapříčinily obloukovitý tvar některých ulic, které obíhaly tyto výsypky. Typickým příkladem jsou ulice 28. října (spojující Palackého náměstí a Havlíčkovo náměstí), ulice Radnická a ulice Ruthardská (jihozápadně od kostela sv. Jakuba).

Na konci 13. století, v průběhu stříbrné horečky, vzrostla urbanizace města a také intenzita těžby stříbra. Při nově otevřených dolech vyrůstaly prozatímní hornické chatrče, chlebné a masné krámy, lázně a řemeslné dílny. (Kuča K., 1996)

Na začátku 14. století byl vývoj Kutné Hory stále živelný, ale již byl omezen městským opevněním, které obklopilo horní část města. Hradby města měly čtyři hlavní brány, a to: Kouřimskou, Klášterskou a Časlavskou. Městská zástavba byla stále dočasná spolu s dřevěnými kaplemi. Již zmíněné hlavní komunikace (Kutná Hora – Kouřim a Kutná Hora – Čáslav) měly stále velký vliv na uspořádání městské zástavby.

Ve 2. třetině 14. století započala přeměna hornické aglomerace v ucelenější městský celek, v kterém se začalo s výstavbou Vysokého kostela (dnes kostel sv. Jakuba). Na kraji srázu k údolí řeky Vrchlice byly situovány všechny městské dominanty: Vlašský dvůr, Hrádek, kostel sv. Jakuba a chrám sv. Barbory. Ve 14. století na většině území města skončila těžba stříbra, a tak se charakter města začal měnit. Intenzivně se již těžilo jen v okolí Smíškovy ulice a díky tomu se mohlo začít s finálním srovnáním terénu. Např. na rohu Kollárovy ulice byla zjištěna 3,3 m mocná navážka složená z vápence, keramiky, ruly, cihel a kostí. Městské jádro bylo rozděleno do pravidelných domovních bloků kolem Palackého náměstí, Kollárovy ulice, Šultysovy ulice a Husovy ulice. Domovní parcely byly úzké a každý domovní blok byl odvodněn podélnou povrchovou kanalizací (např. stoka Králů mezi Palackého náměstí a Havlíčkovým náměstím). Stísněný prostor jádra neumožňoval vznik větších náměstí, a tak vznikala mřížová osnova ulic s loubím, které plnily funkci tržišť. Palackého náměstí bylo největší náměstí ve městě, ale bylo vyplněno vnitřní zástavbou. (Kuča K., 1996)

V roce 1424 město postihl požár, který měl destruktivní následky. Po požáru bylo město poměrně rychle dosídleno a husité parcely rozdávali anebo je prodávali velmi levně. Místo trosek vznikala pozdně gotická výstavba současně s regulací uliční sítě. Na většině tržišť byly budovány podloubí, která jsou dochována na Palackého náměstí, v Šultysově ulici, na Václavském náměstí, v Kollárově ulici, Komenského náměstí a Husově ulici. „Podloubí byla velmi vysoká a obsahovala nejen přízemí, ale i nízké mezipatro. Standartní součást domů (i po celé 16. století) byly i v Kutné Hoře zevnitř roubené obytné místnosti, situované obvykle v patře.“ (Kuča K., 1996)

V roce 1499 byla postavena nová radnice na Palackého náměstí, proto v okolních blocích vznikaly honosné domy vyšších vrstev. Největších změn se dočkala západní část města, která ležela u Kouřimské brány. Kouřimská brána byla posunuta severněji do nové (dnešní Husova) ulice. Souběžně byl vymezen prostor pro Rejskovo náměstí s pozdně gotickou kašnou (Kamenná kašna). Pozdně gotické opevnění bylo obeháno i kolem dolního města, čímž se plocha uvnitř hradeb zvýšila na 52,45 ha. (Kuča K., 1996)

4.2.2 Období stagnace

Do padesátých let 16. století se finálně vytvořil historický půdorys města. „V polovině 16. století zaznamenaly kutnohorské doly prudký útlum, který se zákonitě projevil i ve stagnaci stavební činnosti, jejíž potřeby byly ostatně v předchozím období téměř beze zbytku naplněny. Docházelo jen k jednotlivým přestavbám.“ (Kuča K., 1996) Po 30. leté válce Kutná Hora začala pustnout, počet domů klesl a hornictví bylo již dávnou minulostí. Místo hornictví nebylo nalezeno jiné odvětví, z kterého by Kutná Hora měla příjem financí. Nedostatek péče se projevil hlavně na domech v dolní části města a v severní části u městského opevnění. V 2. polovině 17. století započala výstavba jedné z hlavní dominanty města a to jezuitské koleje. Její stavba trvala od roku 1667 – 1750 a byla postavena na komunikaci mezi Hrádkem a chrámem sv. Barbory. Kvůli výstavbě koleje musela být zbourána část hradeb a muselo se zdemolovat několik domů před městským opevněním. Kvůli stavbě koleje byla prováděna i náročná úprava terénu. Na stránkách k řece Vrchlice byly nasypány terasy, kde výška naspů dosahovala až 11 m. Nad těmito terasami vznikla nová komunikace (dnešní Barborská ulice), která spojovala Hrádek s chrámem sv. Barbory a byla lemována několika barokními sochami. (Kuča K., 1996)

V 18. století docházelo k častým přestavbám, kde byla většina domů scelována a rekonstruována a postupně dostávala barokní podobu. Řada takto zrekonstruovaných domů se nachází v Husově a Kollárově ulici. Uliční síť vnitřního města zůstávala neměnná. Mezi lety 1734 – 1750 byl postaven kostel sv. Jana Nepomuckého na Rejskově náměstí. Kostel byl postaven na parcelách domů, které zničil požár v roce 1726. Barokizace Kutné Hory probíhala i na konci 18. století, ale nebyla již tak umělecky kvalitní jako v 1. polovině 18. století. V roce 1770 vypukl další požár, jehož epicentrum bylo v radnici na Palackého náměstí. Po odvozu trosek se Palackého náměstí stalo největším náměstím v Kutné Hoře. (Kuča K., 1996)

V roce 1823 postihl Kutnou Horu další požár, který zasáhl hlavně východní část města. V centru města byly regulovány některé části uličních čar na Komenského náměstí, Palackého náměstí (bylo zazděno podloubí), v Tylově ulici a na Havlíčkově náměstí před Vlašským dvorem. (Kuča K., 1996) Důsledkem josefínských reforem se rušily kostely, které buď chátraly anebo byly přestavovány na rodinné domy. Postupně byly bourány i městské hradby a brány. Jejich demolice nebyla spojena s rozrůstáním zástavby, ale souvisela s jejich špatným technickým stavem. (Pospíšil A. a kol., 2014) V roce 1839 na Koňském trhu (dnešní náměstí Národního odboje a ulice Smíškova) byla postavena budova krajského soudu. (Kuča K., 1996) Na konci 19. století, díky Archeologickému sboru Vocel, byla většina památek zrestaurována. Nejvýznamnější architekti, kteří prováděli restaurování památek, byli Josef Mocker (1835 – 1899) a Ludvík Lábler (1855 – 1930). (Pospíšil A. a kol., 2014)

4.2.3 Přelom 20. a 21. století

Na začátku 20. století nebyl urbanistický vývoj tak výrazný. K jeho zrychlení došlo až ve 20. a 30. letech, kdy byla postavena budova internátu na Komenského náměstí, městská knihovna na Rejskově náměstí a bytový dům v Kollárově ulici. V roce 1953 se městské historické jádro stalo městskou památkovou rezervací, ale oficiálně byla vyhlášena až roku 1961. V roce 1982 bylo přidáno památkové ochranné pásmo městské rezervace. Historické jádro města se v 60. letech 20. století potýkalo se závažnými technickými problémy. Centrum, které leželo nad poddolovaným podzemím, bylo ohroženo prudkým vzrůstem hladiny spodní vody. Václavskému náměstí a jeho nejbližšímu okolí hrozilo propadnutí. Následně byl vydán zákaz vjezdu nákladních vozidel do centra města a v roce 1968 byl vybudován silniční obchvat

historického centra na místě bývalých hradeb. Během komunistického režimu bylo velmi nevhodně zasahováno do urbanistického obrazu centra města. Místo barokních domů na Palackého náměstí byl postaven v roce 1970 hotel Mědínek, který velmi narušil hlavní kutnohorské náměstí. V roce 1995 byla Kutná Hora zapsána na list Světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. (Kuča K., 1996)

Na počátku nového milénia probíhaly restaurátorské práce ve velkém rozsahu. V roce 2006 byl obnoven vnější plášť chrámu sv. Barbory a také byla zrestaurována katedrála v Sedlci. Areál jezuitské koleje byl zrekonstruován a v jeho prostorách vznikla galerie Středočeského kraje GASK. Úroveň bydlení v centru města se rapidně zvedla a do parteru budov byly opět instalovány dřevěné výkladce. V letech 2009 – 2011 bylo v historickém jádru zrekonstruováno dvacet ulic, čtyři náměstí a dva parky. Byly kompletně měněny inženýrské sítě a instalovány informační systémy pro turisty. Ulice byly vráceny do historické podoby, takže v některých ulicích byly rušeny chodníky pro chodce, aby byla obnovena jejich původní podoba. Nové žulové dlažby byly rekonstruovány podle historických fotografií. Začátek 21. století byl pro Kutnou Horu příznivý i z finanční stránky. Město čerpalo dotace na obnovu památek. Rekonstrukce chrámu sv. Barbory byla kryta státní rozpočtem, stavební práce na jezuitské koleji dotoval Středočeský kraj. (Pospíšil A. a kol., 2014)

4.4 Popis charakteru jednotlivých prostranství

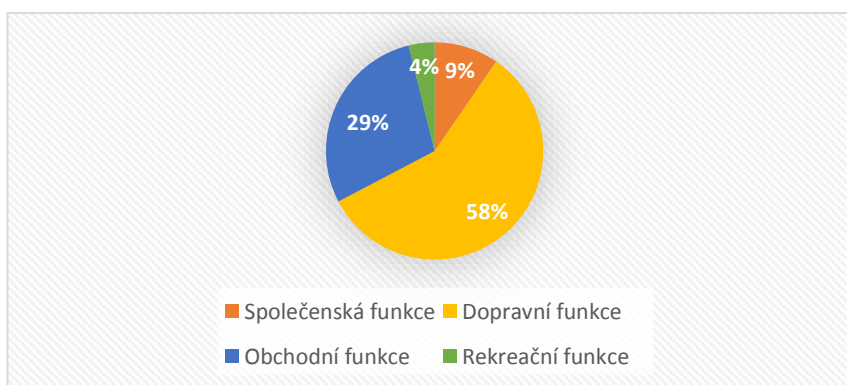
4.4.1 Husova ulice (horní část)

Charakteristika

Husova ulice leží na západě řešeného území a jedná se o příjezdovou komunikaci do centra města. V ulici je obousměrný provoz a v územním plánu města je označena jako silnice II. třídy. Z hlediska typologie bych Husovu ulici přiřadil k městské ulici v obchodně společenském prostředí. Po obou stranách je komunikace lemována chodníkem, který je oproti vozovce, rozlišen výškovým rozdílem. V horní části ulice je prostor pro parkování automobilů (kolmá a podélná stání). Ulici vymezují domy většinou se dvěma nadzemními podlažními a podkrovím. Husova ulice je místně významná.

Funkce

Majoritní funkcí prostranství je doprava, jak již bylo zmíněno, jedná se o spojnici městského jádra s obchvatem městského centra. Dopravní funkce neblokuje funkce ostatní (v prostoru se pohybuje velký počet pěších). Velký podíl tvoří také obchodní funkce. V parterech domů sídlí drobní živnostníci (prodejna potravin, obchod s elektronikou, obchod s oblečením apod.). V prostřední části se nachází hotel Opat, bar Golem a restaurace U Kamenné kašny. Druhé nadzemní podlaží budov plní funkci obytnou.



Obr. č. 2 – Graf funkcí v Husově ulici (horní část)

Prvky ve veřejném prostoru

Ve veřejném prostoru je samostatně stojící uliční osvětlení. Na sloupech veřejného osvětlení jsou namontovány odpadkové koše. Před hotelem Opat je v letních měsících situováno posezení (pouze stoly a židle), které je umístěno na chodníku.

Povrchy

Celý veřejný prostor je vydlážděn kostkami. Barevně je odlišen chodník, komunikace pro motorová vozidla a parkovací stání.

Klady

Velké množství uživatelů veřejného prostoru. V prostranství je dost parkovacích stání pro obyvatele domů. Dobrá kvalita povrchů.

Zápory

Na domech jsou umístěny kýčovité reklamy, které snižují estetičnost prostoru. V prostoru chybí jakákoliv veřejná zeleň. V ulici, která spojuje Husovu ulici

s náměstím Národního Odboje, může docházet k vandalismu (v ulici nejsou obytné domy, ulice není pod „dozorem“).



Obr. č. 2 – Husova ulice (horní část). (autor: Jan Topol)

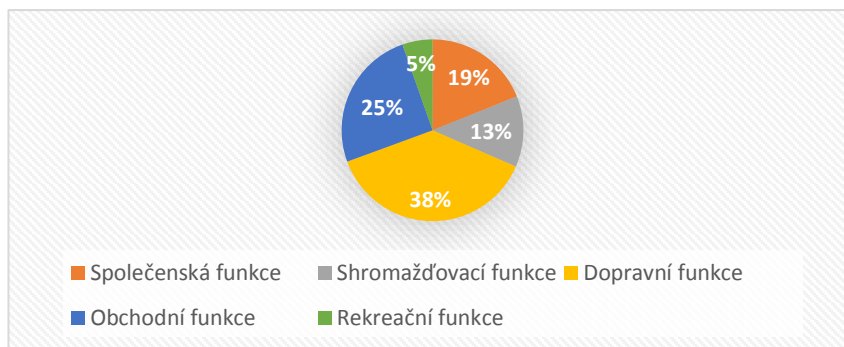
4.4.2 Rejskova a Husova ulice (střed)

Charakteristika

Rejskova ulice navazuje na Husovu ulici v místech, kde stojí Kamenná kašna, jedna z dominant těchto dvou ulic. Kutnohorští obyvatelé tento veřejný prostor nazývají spíše Rejskovo náměstí, ale oficiálně se jedná o dvě ulice. V územním plánu je Rejskova ulice označena jako komunikace třetí třídy. Chodník je opět na obou stranách komunikace, ale v Rejskově ulici (směr Komenského náměstí) je už jen na jedné straně komunikace. Okolní budovy mají dvě nadzemní podlaží a podkroví. Další dominantou těchto prostor je budova městské knihovny. V Rejskově ulici je jednosměrný provoz s podélným parkováním. V Husově ulici, před Kamennou kašnou, jsou kolmá stání. Tento prostor bych řadil mezi celoměstsky významné prostory.

Funkce

V Husově a Rejskově ulici je markantně zastoupena dopravní a obchodní funkce (lékárna, vinárna apod.). Toto prostranství bych také zařadil do shromažďovacích a společenských funkcí, a to zejména díky Kamenné kašně a Městské knihovně. Shromažďují se zde turisté, kteří pozorují Kamennou kašnu.



Obr. č. 3 – Graf funkcí v Husově a Rejskově ulici (střed)

Prvky ve veřejném prostoru

Veřejný prostor samozřejmě obsahuje veřejné osvětlení, odpadkové koše a dopravní značení. V dolní části se nacházejí lavičky, které jsou koncipovány do kruhu a v jejich středu stojí strom. Z jedné strany Kamenné kašny jsou umístěny kamenné sloupky, aby byl zamezen vjezd automobilů (dříve byla Kamenná kašna objízdna ze všech stran). V Husově ulici je umístěn rozcestník, na němž jsou ukazatelé s významnými městskými atrakcemi.



Obr. č. 4 – Mobiliiář v Rejskově a Husově ulici (autor: Jan Topol)

Povrchy

Ulice jsou vydlážděny žulovými kostkami. Husova ulice je vydlážděna kostkami s odstínem do hnědé barvy a Rejskova ulice je dlážděna šedivými kostkami. Chodník je opět dlážděn menšími kostkami v jiném směru.

Klady

V prostoru se pohybuje velký počet chodců, nedochází ke kolizi pěší a motorové dopravy. Prostor nabízí místa k sezení, postávání a estetický požitek (pozdě gotická Kamenná kašna).

Zápory

Prostor je zahlcen parkujícími automobily. Tento fakt snižuje estetický požitek z místa.

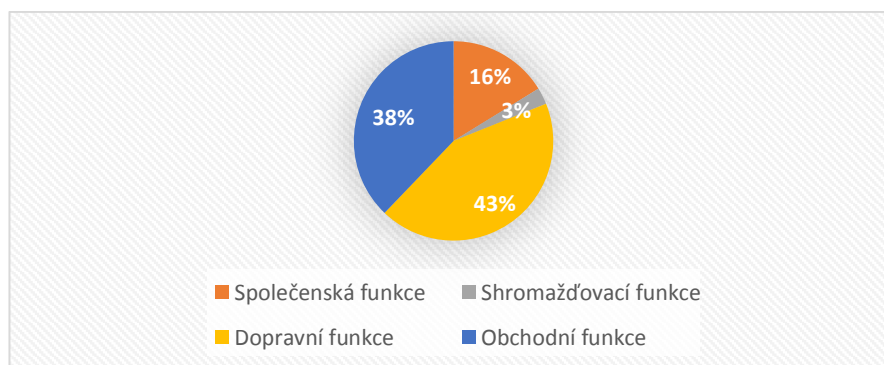
4.4.3 Husova ulice (dolní část)

Charakteristika

Dolní část Husovy ulice je velmi pestrá a její parter je bohatý. Ulice je obousměrná až k ulici Radnická, odsud je ulice pouze jednosměrná (směrem k Palackému náměstí). K Palackému náměstí mohou pokračovat jen motorová vozidla, které mají udělenou výjimku od radnice (zásobování, místní obyvatelé apod.). Radnice takto snižuje stav průjezdné dopravy centrem města. Chodník je opět na obou stranách komunikace a ulici lemují domy se dvěma nadzemními podlažími a také několik domů se třemi nadzemními podlažími a podkrovím. V Husově ulici je podélné parkování, které je zpoplatněno. Jedná se o okrskově významné prostranství. V dolní části začíná podloubí, které pokračuje až na Palackého náměstí.

Funkce

Z hlediska funkcí je toto prostranství velmi. Na pravé straně ulice, v parteru každé budovy, se nacházejí obchody (oděvy, řeznictví, trafika apod.). Druhé a třetí nadzemní podlaží budov slouží pro bydlení. V územním plánu města je tato ulice značena jako turistická trasa, protože se zde pohybuje velký počet pěších (zejména turisté).



Obr. č. 5 – Graf funkcí v Husově ulici (dolní část)

Prvky ve veřejném prostoru

Ve veřejném prostoru převažují reklamy a poutače na komerční prostory, které jsou v parteru budov. Kostel sv. Jana Nepomuckého je nasvícen reflektory, které jsou namontovány na sloupech veřejného osvětlení. Některé veřejné osvětlení je umístěno na fasádách budov.

Povrchy

Ulice je opět pokryta žulovými kostkami. Chodník je vydlážděn černými a béžovými kostkami. Černé kostky tvoří dekorativní obrazce.

Klady

Husova ulice je velmi živé veřejné prostranství a je velmi atraktivní pro procházející. Omezení průjezdné dopravy, pěší mají větší komfort.

Zápory

V ulici jsou umístěny kýčovitě reklamní panely a vývěsky. Reklamy degradují celkový dojem z prostoru. Některé budovy jsou zanedbané. V této části ulice není žádná zeleň.



Obr. č. 6 – Husova ulice (dolní část). (autor: Jan Topol)

4.4.4 Lierova a Radnická ulice

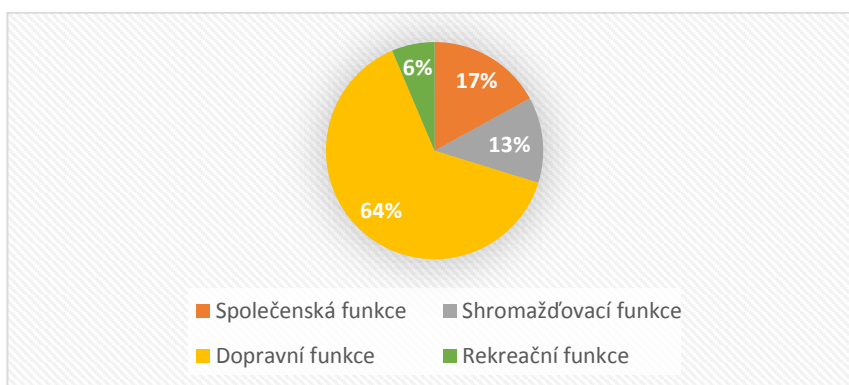
Charakteristika

Lierova ulice je dopravní spojnici mezi Husovou ulicí a Václavským náměstím. V ulici je obousměrný provoz a na jedné straně komunikace je situováno podélné parkování

pro motorová vozidla, které je zpoplatněno. Chodník je na obou stranách komunikace. Okolní budovy mají dvě nadzemní podlaží a podkroví. V Radnické ulici je hlavní a jedinou dominantou budova úřadu práce, před kterým je placené parkoviště. Ulice Lierova a Radnická je okrskově významná.

Funkce

V Lierově ulici můžeme najít dopravní, společenskou a v menším zastoupení relaxační funkci. Ulice Radnická obsahuje stejné funkce a navíc, zde můžeme najít funkci shromažďovací. Převažuje zde dopravní funkce.



Obr. č. 7 – Graf funkcí v Lierově a Radnické ulici

Prvky ve veřejném prostoru

Na rozhraní Lierovy a Radnické ulice je situován prostor s malou kamennou kašnou, lavičkami a kamennou sochou. Dominantní jsou zde dva stromy jírovce maďalu. Parkoviště v Radnické ulici je odděleno zdí, která může působit jako vizuální bariéra. V Lierově ulici je před spolkovým domem vysazeno několik stromů. Je zde také rozcestník, který návštěvníky informuje o cestě k městským dominantám.

Povrchy

Komunikace i chodníky jsou dlážděny stejným typem žulových kostek. Plocha na rozhraní Lierovy a Radnické ulice je dlážděna štípanými kostkami, které tvoří mozaiku.

Klady

V prostoru se vyskytuje velké množství zeleně oproti jiným ulicím v centru. Ulici nabízí místo pro sezení a relaxaci. Lierova ulice působí esteticky, zejména zrekonstruovaný spolkový dům.

Zápory

Celkový dojem z prostранství opět degraduje velký počet parkujících automobilů.



Obr. č. 8 – Rozhraní Lierovy a Radnické ulice (autor: Jan Topol)

4.4.5 Václavské náměstí

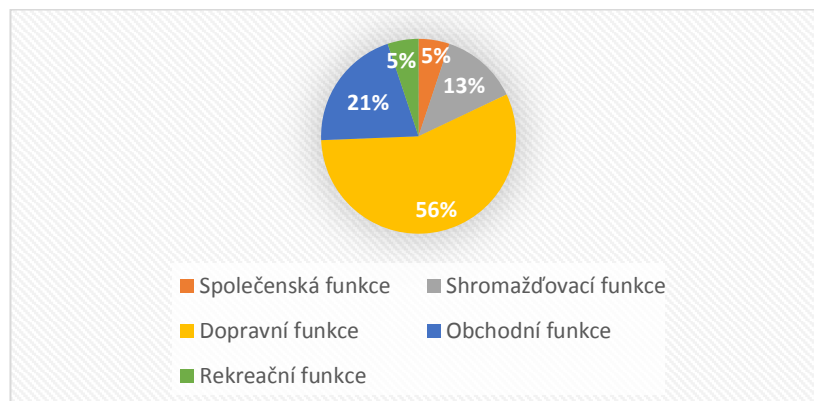
Charakteristika

Václavské náměstí patří mezi největší kutnohorská náměstí. V horní části ho vymezují budovy se dvěma nadzemními podlažími a podkrovím. V horní části náměstí také stojí Kamenný dům, jedna z nejnavštěvovanějších památek v Kutné Hoře. V dolní části náměstí jsou domy se třemi nadzemními podlažími a některé mají navíc i podkroví. Chodník je opět na obou stranách komunikace. Z typologického hlediska lze Václavské náměstí charakterizovat jako městskou třídu. Význam Václavského náměstí je celoměstský. Provoz po komunikaci je obousměrný a v územním plánu je silnice označena jako dopravně obslužná (silnice II. třídy). Na náměstí je podélné a kolmé parkování pro motorová vozidla. Parkování je opět zpoplatněno.

Funkce

V parteru budov, v celé délce náměstí, je komerční vybavení. Je zde široká škála obchodů, od textilu až po potraviny. Ve střední části náměstí se nachází administrativní budovy. Ve vyšších patrech budov jsou bytové prostory. Václavské náměstí plní funkci dopravní, je nejvíce zatíženo dopravou. Slouží hlavně jako parkoviště pro

motorová vozidla a průjezdná komunikace v centru města (Palackého náměstí je neprůjezdné).



Obr. č. 9 – Graf funkcí na Václavském náměstí

Prvky ve veřejném prostoru

V prostoru jsou nainstalovány dřevěné lavičky a železné sloupky s řetězy (ochrana pěší zóny v Šultysově ulici). Na pravé straně Václavského náměstí (směrem od Lierovy ulice) je stromořadí asi patnácti stromků. Zemina kolem stromů je chráněna železnou mříží s dekorativními prvky. V prostranství je opět umístěn ukazatel s turistickými cíli.

Povrchy

Silnice je dlážděna velkými, šedými kostkami. Chodníky jsou vydlážděny různobarevnými kostkami (odstíny šedé a béžové barvy), malých rozměrů.

Klady

Velká část domů na náměstí je zrekonstruována, což zvyšuje pobytové kvality. Na náměstí je zeleň (stromořadí) a dostatek místa k sezení. V parteru budov je velmi pestré komerční vybavení.

Zápory

Náměstí slouží hlavně jako parkoviště pro motorová vozidla, ostatní aktivity v prostoru jsou výrazně potlačeny. V dolní části náměstí je na některých domech umístěna nevkusná reklama, která narušuje charakter místa.



Obr. č. 10 – Horní část Václavského náměstí (autor: Jan Topol)



Obr. č. 11 – Pohled ze střední části Václavského náměstí (autor: Jan Topol)

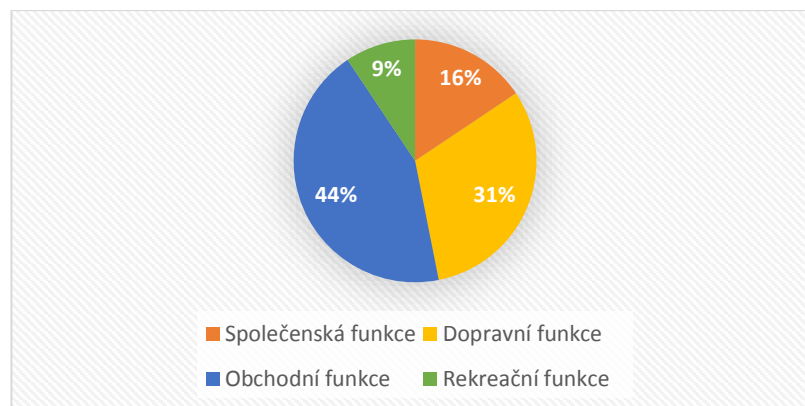
4.4.6 Šultysova ulice

Charakteristika

Šultysova ulice spojuje Husovu ulici s Václavským náměstím. Šultysova ulice je pěší zónou, tudíž motorová doprava je z toho prostoru vyloučena a je zde očividná absence chodníku. Dominantou této ulice je barokní morový sloup, který se tyčí ve středu pěší zóny. Prostor je vymezen domy se třemi nadzemními podlažími a podkrovím. Parter budov znovu nabízí občanské vybavení komerčního charakteru. Šultysovu ulici bych zařadil do okrskově významných prostranství.

Funkce

Převažují zde obchodní, dopravní (zde se jedná o dopravní využití pěšími), společenské a rekreační funkce (restaurační předzahrádky). Druhé a třetí nadzemní podlaží okolních budov slouží k bydlení, v některých vyšších patrech sídlí také administrativa.



Obr. č. 12 – Graf funkcí v Šultysově ulici

Prvky ve veřejném prostoru

V letních měsících se v prostoru nachází prvky soukromého mobiliáře a to v podobě restauračních předzahrádek. Pěší zóna, od Husovy ulice a Václavského náměstí, je ohraničena zelenými sloupky s řetězy (fyzická bariéra pro motorová vozidla). U Václavského náměstí je nainstalováno několik laviček. Veřejné osvětlení se liší, oproti lampám v ostatních ulicích. Lamps mají podobu plynových luceren.

Povrchy

V celé ulici jsou opět použity žulové kostky (odstíny šedé a šedožluté barvy).

Klady

Pěší zóna s vyloučením motorové dopravy. Velký počet uživatelů prostoru. Velký prostor umožňující svobodný pohyb. Mezi plusy patří také živý parter. Z ulice je vidět vysoká věž kostela sv. Jakuba.

Zápory

Restaurační předzahrádky mohou tvořit fyzické bariéry, když se v prostoru pohybuje vysoký počet chodců. V prostoru je málo odpadkových košů.



Obr. č. 13 – Historizující lampa v Šultysově ulici (autor: Jan Topol)

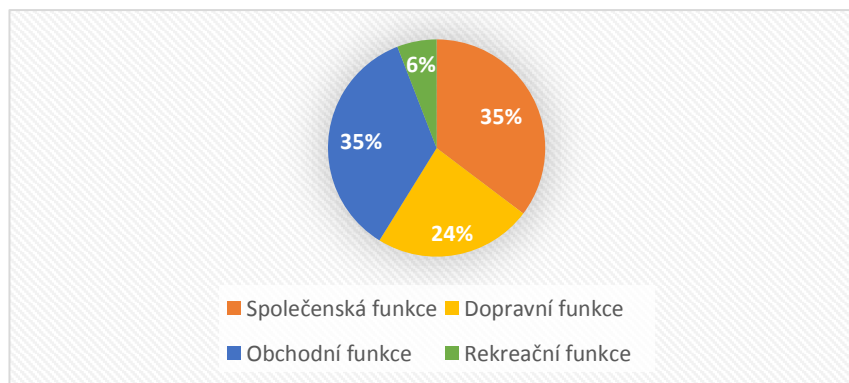
4.4.7 Kollárova ulice

Charakteristika

Kollárova ulice leží na východě řešeného území. Provoz v ulici je jednosměrný a je zde opět povolen vjezd jen místním obyvatelům a zásobování. Chodník pro chodce je na obou stranách ulice. V parteru budov sídlí převážně restaurační zařízení. Většina budov má dvě nadzemní podlaží, ale vyskytují se zde i budovy se čtyřmi nadzemními podlažími. Kollárovu ulici bych řadil k okrskově významným prostranstvím. Jedná se o městskou ulici v obchodně společenském prostředí. Parkování v ulici je podélné a je zpoplatněno.

Funkce

Díky velkému množství restaurací a kaváren, v Šultysově ulici převažuje společenská, obchodní a rekreační funkce. Dopravní význam prostoru je menší oproti předchozím prostranstvím.



Obr. č. 14 – Graf funkcí v Kollárově ulici

Prvky ve veřejném prostoru

V ulici je instalováno veřejné osvětlení společně s odpadkovými koši. Na obou chodnících stojí restaurační předzahrádky, které zabírají celou šířku chodníku (hlavně na pravé straně ulice, směrem k Palackému náměstí). Na levé straně ulice je vysazeno celkem devět stromů, po celé délce ulice. Na levém chodníku je umístěno několik laviček.

Povrchy

Místní komunikace je pokryta žulovými kostkami. Chodníky jsou znovu vydlážděny malými kostkami, šedých až šedožlutých odstínů.

Klady

Vyloučení průjezdné dopravy z ulice, nedochází k častým kolizím pěších a motorových vozidel. V ulici je prostor k sezení. Ulice nabízí společenské vyžití (restaurace, bary a kavárny).

Zápory

Na pravém chodníku (směr Palackého náměstí) jsou umístěny restaurační předzahrádky, které zabírají celou šířku chodníku. Chodci musí vstoupit do vozovky, aby obešli tyto fyzické bariéry. V ulici je také umístěno velké množství kýčovitých reklamních panelů, které nezapadají do historického rázu místa. Uprostřed ulice je nevhledná a neudržovaná budova bývalého hotelu.



Obr. č. 15 – Kollárova ulice (autor: Jan Topol)

4.4.8 Palackého náměstí

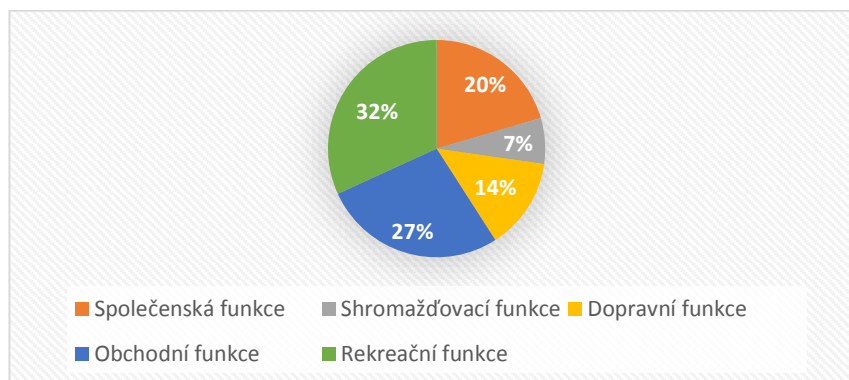
Charakteristika

Palackého náměstí je centrálním kutnohorským náměstím, které tuto roli zastává již od středověku. Na náměstí je křižovatka ve tvaru „T“, kde se střetává ulice Kollárova s Palackým náměstím. Náměstí vymezují domy, které jsou původně gotické, ale později byly zbarokizovány. Domy na jižní straně náměstí mají dvě nadzemní podlaží a podkroví. Jejich parter je živý, v parteru jsou kavárny, restaurace a obchody. Na jižní straně náměstí začíná podloubí, v kterém jsou obchody, a pokračuje až do Husovy ulice. Západní stranu vymezují budovy se třemi nadzemními podlažími, v jedné z těchto budov je Městské informační centrum. Ze severu vymezuje náměstí hotel Mědínek, který zde působí jako negativní dominanta. Hotel svým architektonickým stylem absolutně nezapadá do charakteru okolní zástavby (jedná se o stavbu z 80. let 20. století) a výrazně snižuje celkový dojem z prostoru.

Komunikace je z hlediska motorové dopravy jednosměrná. Na Palackého náměstí mají povolen vjezd pouze vozidla, které mají zaplacené povolení na Městském úřadu v Kutné Hoře. Radnice se tímto způsobem snaží snížit počet motorových vozidel v centru města. Vozidla na náměstí parkují podélně. Chodník je v podstatě ve zbývajících částech náměstí a je vyvýšen oproti vozovce. Náměstí je celoměstsky významné.

Funkce

Palackého náměstí obsahuje smíšené funkce. Můžeme zde identifikovat funkci společenskou, rekreační, obchodní, shromažďovací a také funkci dopravní.



Obr. č. 16 – Graf funkcí na Palackého náměstí

Prvky ve veřejném prostoru

Mezi prvky veřejného mobiliáře na náměstí patří lavičky, kterých je zde nainstalováno okolo dvaceti kusů. Lavičky jsou koncipovány kolem listnatých stromů, které v letních měsících poskytují sedícím stín. Ve střední části náměstí je umístěn interaktivní informační portál pro turisty, kde jsou na mapě vyznačena významná turistická místa, a po stisknutí požadovaného tlačítka je daná památka doplněna hlasovým komentářem. U hotelu Mědínek a na protilehlé straně náměstí jsou instalována veřejná pítka. Na jižní straně náměstí jsou umístěny stojany pro kola, které ale nejsou ukotveny k povrchu. Na náměstí je veřejné osvětlení, které je konstruováno tak, že každý sloup má čtyři svítlny. Na každém sloupu veřejného osvětlení jsou dva odpadkové koše.

Prvky soukromého mobiliáře jsou zde také zastoupeny. Na náměstí jsou celoročně umístěny tři restaurační předzahrádky, které sice poskytují společenské a relaxační funkce v prostoru, ale mohou také představovat fyzickou bariéru pro pěší.

Povrchy

Celý prostor je opět vydlážděn kostkami, které se liší barvou a velikostí. Hlavní pěší trasy jsou vydlážděny malými kostkami v odstínech žluté. Vozovka je vydlážděna klasickými žulovými kostkami.

Klady

Mezi klady veřejného prostranství bych zařadil velký počet míst k sezení, zeleň, dobrou kvalitu povrchů a malý podíl dopravy v prostoru. Náměstí je jasně fyzicky vymezené a přehledné.

Zápory

Záporem je bezpochybně budova hotelu Mědínek, která se nehodí do charakteru historické zástavby. Další negativum vidím ve velkém množství nevkusných reklamních panelů, které snižují příjemný dojem z místa. Na náměstí chybí vodní prvek, který by zvyšoval pobytové kvality v prostoru. Na náměstí by mohlo být více městské zeleně.



Obr. č. 17 – Jižní strana Palackého náměstí (autor: Jan Topol)



Obr. č. 18 – Severní část náměstí – hotel Mědínek. (autor: Jan Topol)

4.4.9 Havlíčkovo náměstí a ulice 28. října

Charakteristika

Ulice 28. října je krátkou pěší zónou spojující Palackého náměstí a Havlíčkovo náměstí. V ulici jsou chodníky na obou stranách, ale jsou ve stejné úrovni jako vozovka (tato ulice dříve nebyla pěší zónou). V ulici jsou budovy se dvěma nadzemními podlažími a podkrovím.

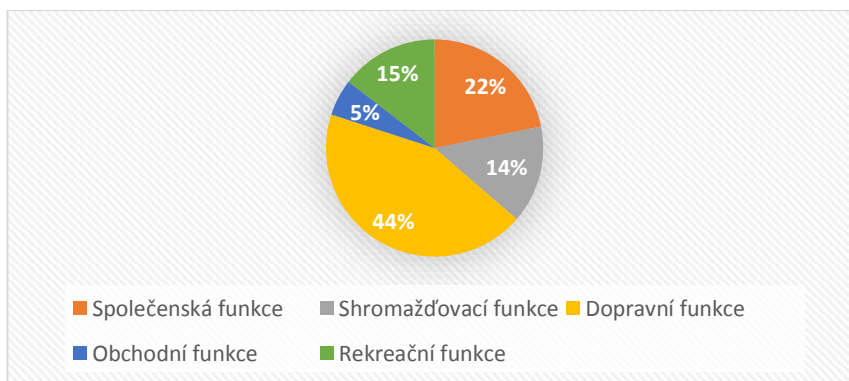
Havlíčkovo náměstí je také jedním z velkých a důležitých kutnohorských náměstí. Havlíčkovo náměstí je v územním plánu označeno jako veřejné prostranství a zeleň. Náměstí začíná již v ulici před kostelem sv. Jakuba a pokračuje dále, kolem Vlašského dvora až k soše Karla Havlíčka Borovského. Provoz ulicí, ke kostelu sv. Jakuba, je obousměrný (nachází se zde Městský úřad). Chodník je na obou stranách komunikace a je vyvýšen oproti vozovce. V jihovýchodní části Havlíčkova náměstí je ostrov městské zeleně srdcovitého tvaru. Kolem dokola městské zeleně vedou místní komunikace, kde je podélné parkování. Komunikace vpravo je pouze jednosměrná (směrem od Vlašského dvora) a komunikace od ulice 28. října je obousměrná. Dominantou těchto prostor je Vlašský dvůr a kostel sv. Jakuba. Havlíčkovo náměstí má regionální význam. Před Městským úřadem je placené parkování. Část náměstí před Vlašským dvorem je opět pouze pro pěší a skládá se ze zatravněných ploch a širokých chodníků.



Obr. č. 19 – ulice 28. října (autor: Jan Topol)

Funkce

Díky kostelu sv. Jakuba a Vlašskému dvoru, jde zde velká koncentrace lidí, tudíž náměstí plní funkci společenskou, shromažďovací a rekreační (restaurační předzahrádky a prvky k sezení). Prostor samozřejmě plní také funkci obchodní a dopravní. Obchodní funkce je zastoupena nejméně.



Obr. č. 20 – Graf funkcí na Havlíčkově náměstí

Prvky ve veřejném prostoru

V ulici 28. října stojí dva betonové sloupky, které jsou bariérou pro motorová vozidla. V jihovýchodní části Havlíčkova náměstí je několik vzrostlých stromů a keřová zeleň. Na cípu zelené plochy stojí socha Karla Havlíčka Borovského, která je obehnána, ze zadní části, kamenným zábradlím. Před Vlašským dvorem, je umístěno sedm laviček a několik historizujících lamp, které jsou stejné jako v Šultysově ulici. V prostoru před Vlašským dvorem je několik jehličnatých stromů a v letních měsících záhon (v jeho středu stojí malá kamenná kašna) s okrasnými květinami. U vstupu do Vlašského dvora stojí socha Tomáše G. Masaryka. U kostela sv. Jakuba jsou instalovány podzemní kontejnery pro tříděný odpad. Železné zábradlí odděluje vozovku od parkoviště před městským úřadem (parkoviště jed pod úrovní vozovky).

Povrchy

Havlíčkovo náměstí se skládá ze zatravněných ploch s městskou zelení a komunikací, které jsou dlážděny kostkami. Na chodnících jsou vydlážděny mozaiky z bílých kostek.

Klady

V prostoru je velký množství zeleně. Uživatelé mají možnost pobývat a relaxovat v tomto prostranství. Kladem jsou také instalované podzemní kontejnery pro odpad, které nehyzdí okolí. Celkově příjemné prostředí.

Zápory

Poněkud zmatečné označení náměstí. Náměstí začíná už tam, kde člověk definuje typologicky prostranství jako ulici (prostor před kostelem sv. Jakuba). V prostoru je opět velký počet automobilů, které degradují nejbližší okolí kostela sv. Jakuba.



Obr. č. 21 – Jihovýchodní část Havlíčkova náměstí (autor: Jan Topol)



Obr. č. 22 – Pohled na Vlašský dvůr a kostel sv. Jakuba (autor: Jan Topol)



Obr. č. 23 – Havlíčkovo náměstí u kostela sv. Jakuba (autor: Jan Topol)

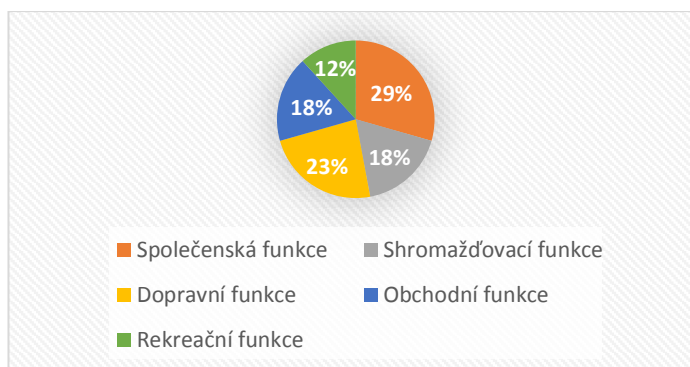
4.4.10 Jakubská ulice

Charakteristika

Ulice Jakubská leží na jižní a západní straně kostela sv. Jakuba a pokračuje dál přes Komenského náměstí až k Husově ulici. Hlavní dominantou ulice je kostel sv. Jakuba. Z jižní části kostela se nachází vyhlídka u sv. Jakuba, která byla zhotovena na terase fary. V jižní části Jakubské ulice jsou domy se dvěma nadzemními podlažími. V ulici nejsou chodníky. V ulici je jednosměrný provoz a je značena jako slepá ulice (v ústí do Husovy ulice jsou nainstalovány betonové sloupky). Ulice je celoměstsky významná.

Funkce

Podle mého terénního průzkumu ulice obsahuje společenské, shromažďovací, obchodní, rekreační a dopravní funkce. K rekreaci zde slouží opět lavičky.



Obr. č. 25 - Graf funkcí v Jakubské ulici



Obr. č. 26 – Jakubská ulice z jižní strany sv. Jakuba (autor: Jan Topol)

Prvky ve veřejném prostoru

Z jižní části strany sv. Jakuba je umístěna kruhová lavice, v jejímž středu je lípa srdčitá. V prostorách vyhlídky u sv. Jakuba je instalována mapa historického centra Kutné Hory. Mapa je umístěna v na zemi. Veřejné osvětlení má stejný, historizující vzhled jako na Havlíčkově náměstí. Osvětlení je namontováno také na zdích domů.

Povrchy

V okolí sv. Jakuba je ulice vydlážděna původní kamennou dlažbou. Zbytek ulice je dlážděn kostkami.

Klady

V ulici je zachován její původní historický charakter (původní dlažba, fasády domů apod.). Vyhlídka u sv. Jakuba zvyšuje atraktivitu místa, je z ní výhled na dominanty Kutné Hory (chrám sv. Barbory a Jezuitskou kolej).

Zápory

Historická dlažba je horší na údržbu a pro hůře pohyblivé chodce může představovat riziko pádu. Parkující automobily degradují celkový dojem z historického prostředí.



Obr. č. 26 – Mapa městské památkové rezervace v prostoru vyhlídky u sv. Jakuba (autor: Jan Topol)



Obr. č. 27 – Severní část Jakubské ulice (autor: Jan Topol)

4.4.11 Dačického náměstí a Ruthardská ulice

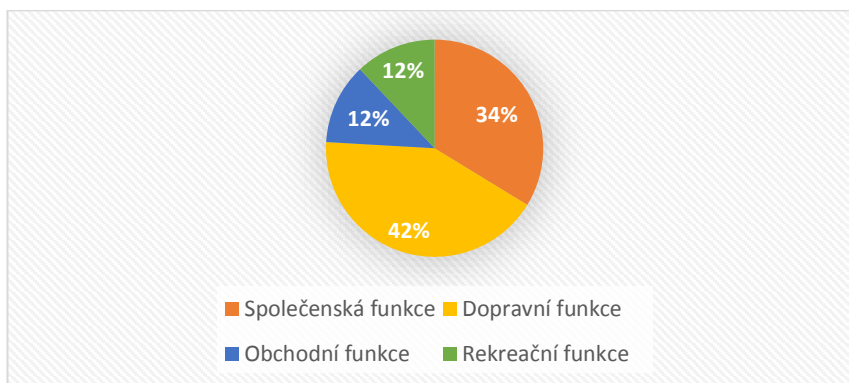
Charakteristika

Dačického náměstí se řadí mezi místně významné prostory. Z hlediska rozlohy patří k nejmenším náměstím v řešeném území. V prostoru není zřízen chodník pro chodce a z náměstí je vyloučena průjezdná doprava, vjezd je povolen pouze obyvatelům, dopravní obsluze a návštěvníkům místní restaurace. Parkování v prostranství není nijak uspořádané, motorová vozidla většinou parkují kolmo k vozovce. V ulici

Ruthardská je vyloučena veškerá automobilová doprava, šířka uličního prostoru je tři metry. V prostoru jsou domy s jedním nadzemním podlažím a podkrovím, jinak je ulice vymezena zahradami domů z Dačického náměstí.

Funkce

Díky restauraci a kavárně je funkční využití prostoru zejména společenské a rekreační a také dopravní.



Obr. č. 28 – Graf funkcí na Dačického náměstí a Ruthardské ulici

Prvky ve veřejném prostoru

V horní části náměstí, u sídla Police ČR, jsou záhony s okrasnými květinami a keřovitými dřevinami. Před kavárnou Na Kozím plácku je celoročně nainstalovaná restaurační předzahrádka, která nepředstavuje žádnou bariéru pro pohyb v prostoru.

Povrchy

Komunikace je vydlážděna žulovými kameny. Ostatní části prostranství, zejména prostory pro parkování, jsou pokryty štípaným kamenem.

Klady

Prostor neobsahuje žádné rušící aspekty (hluk, zápach z dopravy apod.), které by snižovaly jeho kvalitu. Prostranství není tak významně zatíženo motorovou dopravou.

Zápory

Parkování pro motorová vozidla není nijak vyznačeno dopravním značením. Prostor pro parkování není plně využit (chybí vyznačení parkovacích míst).



Obr. č. 29 – Dačického náměstí. (autor: Jan Topol)



Obr. č. 30 – Dačického náměstí (autor: Jan Topol)

4.4.12 Komenského náměstí, Mincířská a Vysokostelská ulice

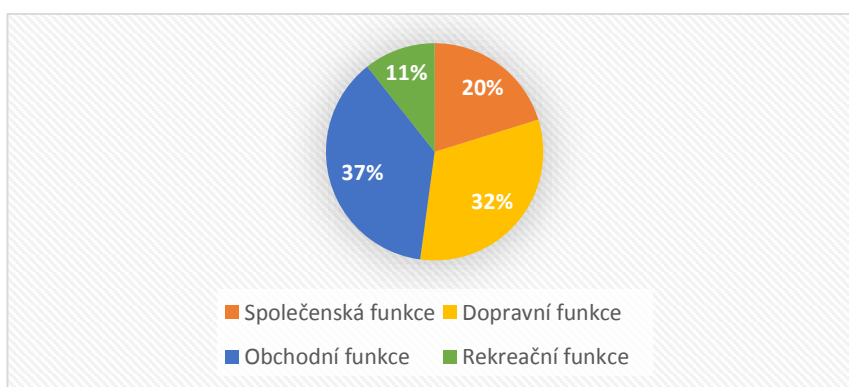
Charakteristika

Komenského náměstí leží ve středu řešeného území. Středem náměstí vede silnice III. třídy, po jejíchž obou stranách je chodník. V ulici je kolmé a podélné parkování, které je zpoplatněno. Ulice Mincířská a Vysokostelská jsou pěšími zónami, jejich šířka je maximálně tři metry. Horní část Komenského náměstí je vymezena budovami se třemi nadzemními podlažími, část u Mincířské ulice je vymezena domy se dvěma

nadzemními podlažími a podkrovím. Komenského náměstí je okrskově významným prostorem.

Funkce

Na Komenského náměstí jsou smíšené funkce. Parter domů obsahuje obchody, kavárny a restaurace. Tudíž na náměstí je společenské, rekreační, obchodní a samozřejmě i dopravní z hlediska funkčnosti. K rekreaci zde slouží lavičky a restaurační předzahrádky. Druhá nadzemní podlaží ostatních budov v prostoru plní také obytnou funkci. V Mincířské a Vysokostelské ulice jsou zastoupeny stejné funkce jako na Komenského náměstí.



Obr. č. 31 – Graf funkcí na Komenského náměstí, ulici Mincířská a Vysokostelská

Prvky ve veřejném prostoru

V prostoru jsou naistalovány lavičky k sezení. Mezi lavičkami jsou okrasné dřeviny, jejichž kořenový systém je opět chráněn železnou mříží s dekorativními prvky. Na pravém chodníku je umístěna mapa městské památkové rezervace, ve stejném provedení, jako v ulici Jakubská. Nachází se zde opět rozcestník s kutnohorskými památkami. Ve středu náměstí stojí pískovcová socha.

Povrchy

Náměstí a všechny přilehlé ulice jsou znovu vydlážděny dlažebními kostkami, tak jak tomu bylo i u předchozích případů. V tomto případě jsou komunikace i chodníky vydlážděny stejným typem kostek.

Klady

V prostoru je dostatek okrasné zeleně a míst k sezení. Na náměstí je mnoho zrekonstruovaných domů, které zvyšují atraktivitu místa. Je zde také velký počet parkovacích míst pro motorová vozidla.

Zápory

V horní části Komenského náměstí je postaven bytový dům, který nezapadá do charakteru toho prostranství. Působí zde velmi neesteticky a jako negativní dominanta.



Obr. č. 32 - Bytový dům (vlevo) jako negativní dominanta na Komenského náměstí (autor: Jan Topol)



Obr. č. 33 – Komenského náměstí, v pozadí věž kostelu sv. Jakuba (autor: Jan Topol)

4.4.13 Barborská ulice

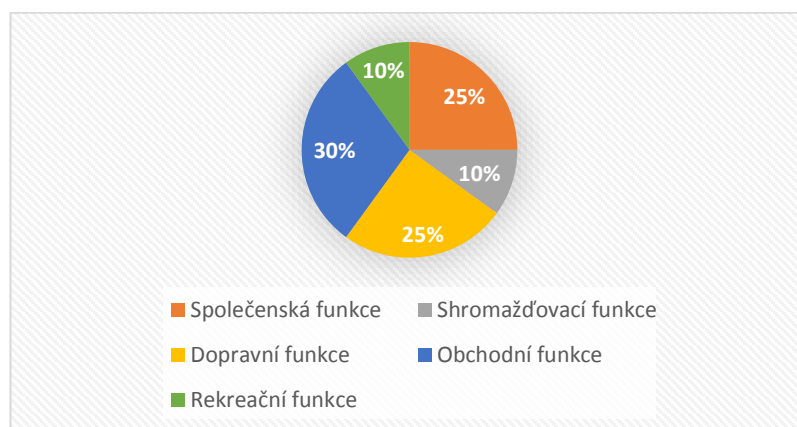
Charakteristika

Barborská ulice je pěší zónou, která je jedna z nejdůležitějších turistických tras. Barborská ulice propojuje chrám sv. Barbory, jezuitskou kolej a Vlašský dvůr. V ulici

se nachází Hrádek (jedna z významných kutnohorských památek), kde se sídlí muzeum stříbra. V ulici jsou domy se dvěma nebo třemi nadzemními podlažími. Barborská ulice je okřskově významná.

Funkce

V Barborské ulice můžeme pozorovat společenské, shromažďovací, obchodní a rekreační funkce (místa k sezení před Hrádkem, restaurační předzahrádky) a dopravní (pěší doprava). V parteru budov sídlí kavárny, bary a restaurace. V ulici sídlí také jeden hotel.



Obr. č. 34 – Graf funkcí v Barborské ulici

Prvky ve veřejném prostoru

Před budovou muzea stříbra jsou instalovány dvě lavičky spolu se sochou, která prokazuje čest všem padlým během druhé světové války. Tato socha stojí na zděné terase před Hrádkem. Před místními podniky stojí menší posezení pro hosty, které v pohybu pěších nijak nebrání. Před Hrádkem je naistalován železný stojan na kola. V ulici je stejný typ veřejného osvětlení jako na Havlíčkově náměstí.

Povrchy

Celá ulice je vydlážděna původním typem kamenné dlažby. Před Hrádkem je malý zatravněný prostor.

Klady

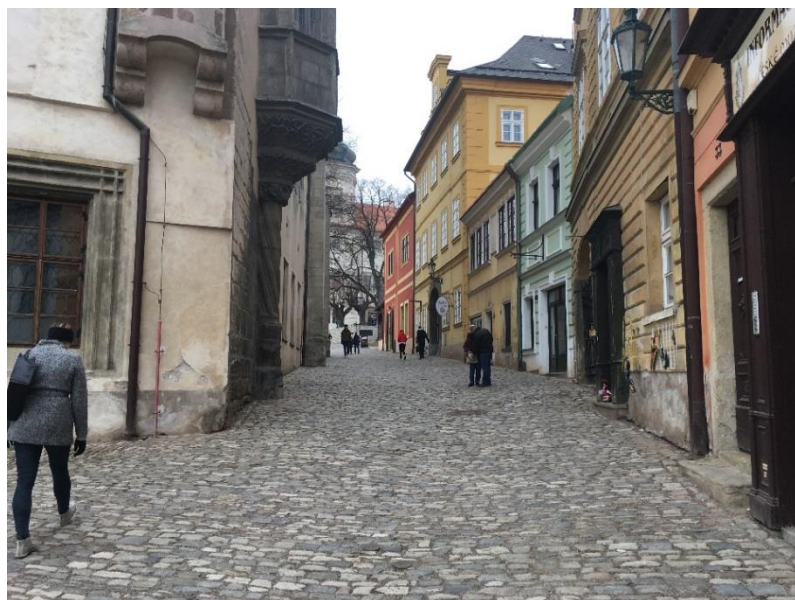
V ulici je příjemné, dobové prostředí. Po ulici se chodci mohou pohybovat po celé její šíři. Chodcům nebrání v pohybu žádné bariéry.

Zápory

Povrch ulice je špatně udržitelný a v zimních měsících může být pro uživatele prostoru také velmi nebezpečný.



Obr. č. 35 – Hrádek (Muzeum stříbra) v Barborské ulici. (autor: Jan Topol)



Obr. č. 36 – Barborská ulice (směrem k Smíškově ulici). (autor: Jan Topol)

4.4.14 Smíškova ulice

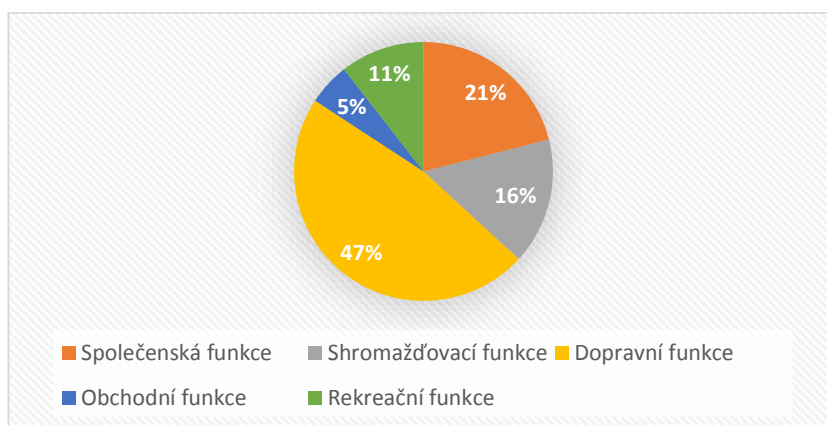
Charakteristika

Smíškova ulice se nachází na východě řešeného území. Jedná se také o velmi významný prostor (regionálně významný), protože je zde budova Galerie

Středočeského kraje (GASK). Galerie sídlí v prostorách jezuitské koleje. Ulice se skládá ze dvou chodníků, zatravněného pásu, komunikace a z prostoru před jezuitskou kolejí. Ulice je značena jako pěší zóna, ale vjezd je povolen zásobování v ranních a večerních hodinách a samozřejmě místním obyvatelům. Ulice je vymezena obytnými domy a jezuitskou kolejí.

Funkce

Funkce Smíškovy ulice jsou společenské, shromažďovací (prostor před jezuitskou kolejí), rekreační (místa k sezení před GASK) a dopravní.



Obr. č. 37 - Graf funkcí ve Smíškově ulici

Prvky ve veřejném prostoru

V prostoru je velké množství stromů a okrasných keřovitých rostlin. Na prostranství, před jezuitskou kolejí jsou umístěna různá umělecká díla, která jsou v čase obměňována. Z ulice k jezuitské koleji vedou schody, které jsou doplněny o kovové zábradlí. Před galerií si můžeme umístit kolo do stojanu.

Povrchy

Ulice je opět vydlážděna kostkami různých odstínů. Chodník je vydlážděn kostkami menších rozměru, než je místní komunikace. V prostoru před jezuitskou kolejí a rodinnými (prostor mezi chodníkem a silnicí) jsou zatravněné plochy.

Klady

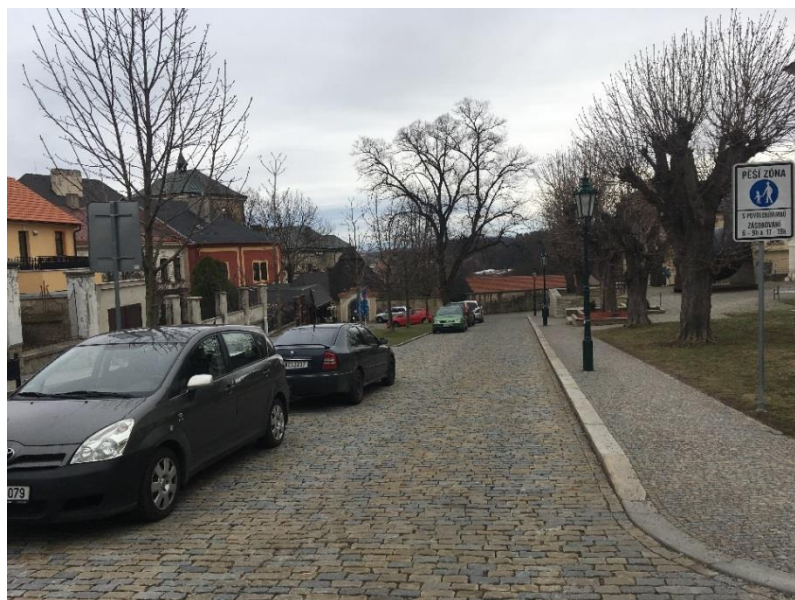
V ulici je velké množství městské zeleně. Jezuitská kolej je zrekonstruována, celá ulice působí z hlediska estetičnosti velmi dobře. Před jezuitskou kolejí jsou umělecká díla.

Zápory

Naproti jezuitské koleji stojí dva rodinné domy, které svojí typologií narušují charakter tohoto místa.



Obr. č. 38 – Smiškova ulice (pohled od Barborské ulice). (autor: Jan Topol)



Obr. č. 39 – Smiškova ulice (pohled od náměstí Národního odboje). (autor: Jan Topol)

4.4.15 Náměstí Národního odboje

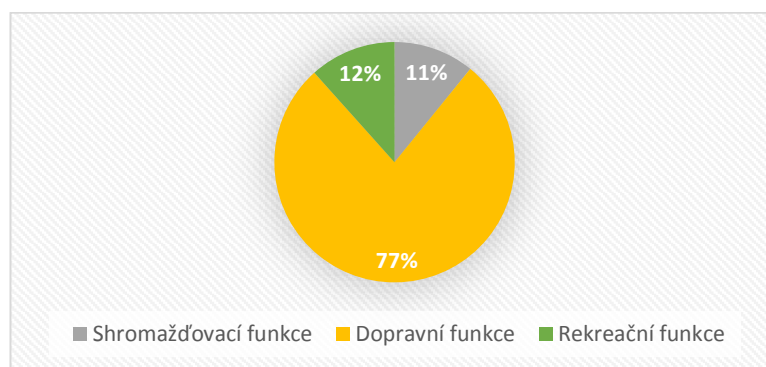
Charakteristika

Náměstí národního odboje se skládá ze zatravněné plochy, které je uprostřed prostranství. Kolem dokola této plochy je komunikace, která je jednosměrná, a na

jejích stranách jsou podélná parkovací stání. V levé části náměstí se nachází budova okresního soudu, která je v prostoru dominantou a má čtyři nadzemní podlaží. Chodník je v obvodu celého náměstí a souběžně s fasádami budov. Horní část náměstí je vymezena rodinnými domy se dvěma nadzemními podlažími. Náměstí je místně významné.

Funkce

Funkce tohoto veřejného prostoru jsou shromažďovací, rekreační (lavičky na ploše městské zeleně) a dopravní. Převažují zde administrativní budovy.



Obr. č. 40 – Graf funkcí na náměstí Národního odboje

Prvky ve veřejném prostoru

Ve středu náměstí, kde je plocha městské zeleně se nachází několik listnatých stromů a keřovitých dřevin. Ve středu městské zeleně je kamenný pomník na počest odbojářům během druhé světové války. Kolem pomníku jsou situovány dřevěné lavičky. V západní části jsou nainstalovány podzemní kontejnery pro tříděný odpad.

Povrchy

Ve středu náměstí je zatravněná plocha, přes kterou vede chodník, který je vydlážděn malými dlažebními kostkami. Komunikace a chodník podle ní, je dlážděna žulovými kostkami.

Klady

Kladem je velké množství zeleně v prostoru, snad nejvíce ze všech řešených prostor. V prostoru je dostatečný počet parkovacích míst, pro potřeby administrativních budov.

Zápory

Plocha městské zeleně slouží hlavně pro pejskaře, kde venčí svoje psy. Na trávníku se lze narazit na zvířecí exkrementy.



Obr. č. 41 – Náměstí Národního odboje (pohled budovy okresního soudu). (autor: Jan Topol)



Obr. č. 42 – Západní část náměstí Národního odboje (autor: Jan Topol)

4.4.16 Rakova ulice

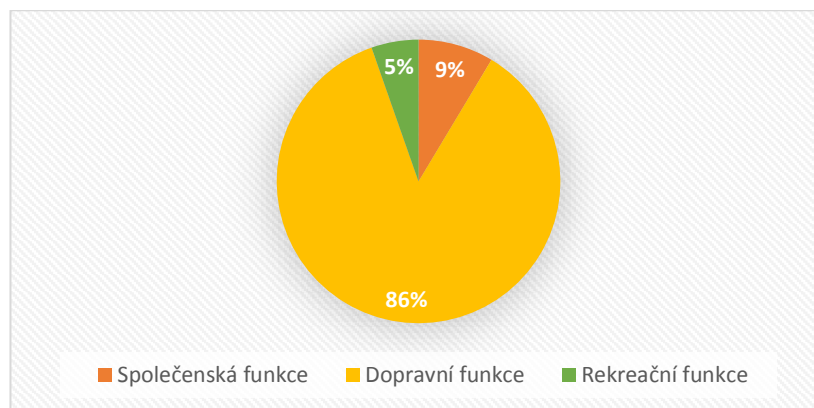
Charakteristika

Rakova ulice je poslední řešenou ulicí. Jedná se o ulici mále rozlohy, kterou vymezují zejména rodinné domy. V ulici se nenachází žádný chodník a komunikace široká

přibližně pět metrů. Motorovým vozidlům je vjezd zakázán, výjimku mají pouze místní obyvatelé. V dolní části ulice se nachází Dačického pivnice. Ulice je vymezena domy se dvěma nadzemními podlažími a jedná se o lokálně významnou ulici.

Funkce

V oblasti funkčního využití ulice, lze vymežit tyto prostory jako společenské, rekreační (pivnice) a dopravní.



Obr. č. 43 – Graf funkcí v Rakovč ulice

Prvky ve veřejném prostoru

V ulici je naistalováno pouze veřejné osvětlení, které je umístěno na fasádách domů. Typově jde opět o historizující osvětlení, které je použito i v okolí kostela sv. Jakuba. (viz. Jakubská ulice).

Povrchy

V ulici jsou použity žulové dlažební kostky.

Klady

Obytná ulice v historickém centru města, kde je vyloučena průjezdná doprava. Příjemné prostředí, dobrá kvalita povrchu.

Zápory

V ulici nejsou odpadkové koše. Chybí zde i veřejná zeleň, ale vzhledem k charakteru ulice je to pochopitelné.



Obr. č. 44 – Rakova ulice (autor: Jan Topol)

4.5 Shrnutí charakteru veřejných prostranství historického centra Kutné Hory

Charakter řešených veřejných prostranství je opravdu jedinečný. Uliční síť vznikla naprosto živelně v závislosti na hornické činnosti (vstupy do důlních děl). Kutná Hora je jedinečná také v tom, že historické centrum si v podstatě udrželo neměnný půdorys a charakter již od středověku.

Klady veřejných prostranství v Kutné Hoře je zejména estetičnost a živý parter, zejména v Husově ulice a na Palackého náměstí. Obecně je stav veřejných prostranství v Kutné Hoře dobrý, například rekonstrukce povrchů v celém historickém jádru proběhla v letech 2009 – 2011, které byly financovány z dotací evropské unie. Nedostatky v technickém stavu veřejných prostranství nejsou tak majoritní, jedná se zejména o nedostatek odpadkových košů, nevhodně zvolený architektonický styl staveb, nevhodně umístěné restaurační předzahrádky (Kollárova ulice). Dalším problémem je, že na náměstích se v podstatě nic nekoná, žádné trhy, ani žádné kulturní akce. Na Palackého náměstí se koná pouze jednou ročně Kutnohorské stříbření, což jsou středověké slavnosti stříbra. V některých řešených veřejných prostranství je také

nedostatek zeleně, to platí zejména pro Husovu ulici, Rejskovu ulici, Šultysovu ulici a Rakovu ulici. V prostranstvích jako je Havlíčkově náměstí, náměstí Národního odboje, Smíškova ulice a Barborská ulice je zastoupení zeleně v prostoru uspokojivé.

Největším problémem veřejných prostranství je velké množství automobilů, které degenerují estetičnost tohoto jedinečného historického území. Tento problém jsem zmiňoval v podstatě v každém popisu jednotlivých prostranství. Václavské náměstí slouží v podstatě jen jako parkoviště, velké množství automobilů potlačuje veškeré další aktivity v prostoru. Havlíčkově náměstí využívají hlavně pejskaři a motoristé k parkování vozidel. Podmínky pro pohyb pěších v řešeném území jsou velmi dobré. Ve většině prostranství je pohyb pěších upřednostňován před automobilovou dopravou. Z centra města je vyloučena tranzitní doprava, v ulicích s větší hustotou provozu jsou chodníky na obou stranách komunikace (Husova ulice, Václavské náměstí a Lierova ulice). V řešeném území je citelná absence dopravní infrastruktury pro cyklisty. Cyklistická doprava je zde pouze integrovaná s motorovou dopravou, v řešeném území nejsou žádné pruhy pro cyklisty. I když zde chybí samostatná infrastruktura pro cyklisty, podmínky pro jízdu na kole jsou zde dobré. Mělo by se zamezit, aby cyklisté neohrožovali chodce v pěších zónách, kam mají vjezd zakázán.

Z hlediska rekreační funkce, velmi dobré podmínky pro rekreaci jsou na Palackého náměstí, Havlíčkově náměstí a náměstí Národního odboje. Veřejná prostranství umožňující rekreaci musí obsahovat dostatek míst sezení, dobré mikroklima a atraktivní prostředí. Rekreační funkce je v historickém centru potlačena hlavně díky historickému charakteru zástavby a prostranství, tudíž jsou potlačeny i výrazně potlačeny volitelné aktivity v prostranství. V prostranstvích, kde je v grafu znázorněna rekreační funkce, se jedná hlavně o rekreaci krátkodobou (v řádu dvou hodin). Jedná se zejména o sezení v restauračních zařízeních (restaurační předzahrádky), lavičkách a zídkách. Přehledné shrnutí typologie, funkcí a hierarchie veřejných prostranství viz *Příloha č. 1.*

4.6 Hodnocení kvality Palackého náměstí

V předchozích kapitolách jsem se věnoval charakteristikám jednotlivých veřejných prostranství. Palackého náměstí jsem si vybral k hodnocení parametrů kvality, protože je celoměstsky významné a také je centrálním náměstím Kutné Hory. Palackého náměstí bylo vymezeno již ve středověku, to je také jeden z důvodů, proč jsem si ho vybral k hodnocení.

Hodnocení podle parametrů kvality - Palackého náměstí		Hodnocení (1 - 10)
Pobytové kvality	Možnost sedět	10
	Možnost stát	9
	Lidské měřítko	7
	Bohatý parter	8
	Estetičnost	6
	Dostupnost a prostupnost	5
	Sociabilita	5
	Možnost občerstvit se	8
Pohybové kvality	Možnost chodit	8
	Možnost jet na kole	8
	Možnost hrát si	4
Hygiena prostředí a mikroklima	Kvalita ovzduší	7
	Minimum pachů	7
	Ochrana před sluncem	6
	Ochrana před deštěm	4
	Minimum hluku	8
Bezpečnost	Sociální bezpečnost	8
	Dopravní bezpečnost	8

Tabulka č. 1 - Parametry kvality na Palackého náměstí (Stuchlý L., 2016)

Pobytové kvality

V prostoru je mnoho laviček, které slouží k posezení a relaxaci obyvatel. Počet míst k sezení zvyšují restaurační předzahrádky, které pro návštěvníky zvyšují pobytovou kvalitu prostoru. Náměstí je dostatečně rozlehlé a je zde mnoho ploch, kde mohou lidé bezpečně postávat. Jelikož se jedná o historickou část města, okolní budovy jsou přizpůsobeny lidskému měřítku, náměstí je přehledné, člověk dohlédne z jedné strany náměstí na druhé. Parter v prostoru je velmi bohatý, na náměstí jsou obchody (potravin, papírnictví, tabák apod.), kavárny a restaurace - uživatel prostoru má mnoho možností na výběr, kde se může občerstvit. Jižní strana náměstí je pro chodce

příjemná a vzhledově atraktivní, jako protipól působí velké množství nevzhledných reklamních panelů umístěných na fasádách domů, ale také v prostoru. Severní strana náměstí, kde je hotel Mědínek, degraduje estetický dojem z prostoru. Náměstí je dobře prostupné, ale je hůře dostupné pro obyvatele z jiných částí města – na náměstí je zákaz vjezdu automobilů, parkování je vzdálené a městská hromadná doprava do centra Kutné Hory nezajíždí.

Sociabilita je dobrá, člověk zde má dostatek možností k navazování nových společenských kontaktů, především v létě, v zimním období náměstí neoplývá společenským životem. V podloubí je umístěno piano, které zvyšuje společenský život v místě.

Pohybové kvality

Pohybové kvality na náměstí nejsou nijak zvláště omezené, náměstí je bezbariérové nenachází se na něm žádné schody nebo značné převýšení. Kvalita povrchů je velmi dobrá a nijak nebrání chůzi v konstantní rychlosti. Cyklistická doprava zde má dobré podmínky, ale mezi lidmi v Kutné Hoře neobstála tak velké oblibě jako v jiných městech. V řešeném území je cyklistická doprava integrovaná s motorovou dopravou v prostoru i v čase. Díky vyloučení průjezdné motorové dopravy se zde cyklisté mohou pohybovat bezpečně a neomezeně. Možnost her na Palackého náměstí je omezená, chybí zde jakékoliv herní prvky anebo plochy k nim uzpůsobené.

Hygiena prostředí a mikroklíma

Prostor není vystaven skoro žádnému hluku (průjezdná doprava vyloučena), ta samá situace je s pachem, opět se zde nenachází žádný zdroj nepříjemných pachů. Kvalita vzduchu je dobrá. Ochrana před sluncem je dostatečná, v podstatě všechna místa k sezení jsou situována pod korunami stromů nebo v jejich blízkosti. Jediné podloubí, které vede z Palackého náměstí do Husovy ulice, zde slouží jako ochrana před deštěm. V letních měsících se lidé mohou chránit před deštěm na restauračních předzahrádkách, které jsou chráněny velkými slunečníky.

Bezpečnost

Dopravní a sociální bezpečnost na Palackého náměstí je velmi dobrá. Ke kolizím pěších s motorovou dopravou nedochází, protože vjezd na náměstí je omezen, zmiňoval jsem se již výše v textu. Co se týče sociální bezpečnosti, v noci je náměstí skoro celoplošně osvětlené, nejsou zde žádná temná místa, která by snižovala chodcům pocit bezpečí. Během terénního průzkumu jsem nenarazil na žádné problémové vrstvy obyvatelstva, jež by se na náměstí scházely. Bezpečnost prostoru umocňuje orientace oken budov do prostoru. Na náměstí jsou nainstalovány také dvě kamery. I přes instalaci bezpečnostních kamer, lze najít na náměstí prvky vandalismu. Na některých lavičkách jsou graffiti a kmeny stromů jsou poničeny, ale zde nelze určit, jestli se jedná o vandalismus nebo nevhodnou péči.

4.7 Doporučení pro Palackého náměstí

Kvalita Palackého náměstí je vysoká. Hodnotou je zastoupení velkého podílu rekreační funkce, což je pozitivní, protože v ostatních prostranství rekreační funkce takovým podílem zastoupena není. Proto, hlavním cílem péče o toto prostranství by mělo být zkvalitňování pobytových kvalit. Z tohoto důvodu definuji podmínky pro péči o toto prostranství jednak z pohledu místních obyvatel a jednak z pohledu návštěvníků.

4.7.1 Zlepšování pobytových kvalit z hlediska místních obyvatel

Místní obyvatelé jsou pro prostor důležití a není žádoucí, aby se stalo z centra jen panoptikum pro návštěvníky. Musíme umožnit rekreaci pro místní obyvatele a podporovat tak zvyšování potencionálních uživatelů prostranství.

Multifunkční využití

Pro zvýšení pobytových kvalit je zapotřebí zvýšit multifunkční využití prostředí. Toto multifunkční využití lze realizovat pořádáním kulturních akcí (hudební koncerty, venkovní divadlo apod.), farmářských trhů, trhů dle ročního období (velikonoční trhy, vánoční trhy) a například pořádáním gastrofestivalů, které se těší velké oblibě. Zároveň instalovat vhodný mobiliář, pro zvýšení pobytových funkcí, který by se hodil do charakteru místa (šachy, pétanque apod.).

Vodní prvek

Instalací vodního prvku by se zatraktivnil prostor pro místní obyvatele zejména v letních měsících. Zejména prostor před městským informačním centrem je nevyužitý. Vodní prvek lze realizovat jako brouzdaliště, které by se těšilo oblibě zejména u dětí a jejich rodičů v období letních měsíců.

Dostatek zeleně

Vysazením stromů na vhodně zvolená místa zvýší obyvatelnost prostoru zejména v letních měsících, kdy koruny stromů budou vytvářet stín, vhodný pro odpočinek. Dostatek zeleně si sice odporuje s multifunkčním využitím (pořádání hudebních koncertů – je potřeba dostatek místa), z toho vyplývá, že umístění nové zeleně nesmí znemožňovat multifunkčnost prostoru. Lze také instalovat vhodně zvolené květináče s okrasnými květinami, například na sloupy veřejného osvětlení.

4.7.2 Zlepšování bytových kvalit z hlediska návštěvníků

Návštěvníci tráví hodně času v restauračních předzahrádkách, ale předzahrádky narušují estetiku panoramatu Palackého náměstí. Je žádoucí najít vhodná řešení, která by nikoho neomezovala, ale zároveň by korespondovala s charakterem místa.

Regulace reklamy

Na Palackého náměstí se nachází velké množství maloplošné komerční reklamy, která propaguje komerční zařízení v parteru. Město Kutná Hora reguluje umístění reklamních zařízení pouze sazbou poplatků (za m² reklamy) v obecně závazné vyhlášce města Kutná Hora č. 10/2015. Město by mělo definovat podrobné podmínky pro umístění reklamy ve veřejném prostoru a podobu reklamy. Reklama by měla zapadat do charakteru místa, mělo by být vhodně zvoleno její ztvárnění. Reklama by neměla vstupovat samostatně do veřejného prostoru. Regulace reklam by vedla k větší estetičnosti prostoru a zároveň k větší atraktivitě pro návštěvníky.

Podrobnější regulace restauračních předzahrádek

Město Kutná Hora reguluje restaurační předzahrádky nařízením města Kutná Hora č. 1/2013 – „Tržní řád“.

Z hlediska mého názoru bych oplocování zahrádek zakázal, protože snižuje orientaci v prostoru a pěší díky této vizuální bariéře nemají dobrý přehled o prostoru (jedná se

zejména o příchod z ulice 28. října). Dále by restaurační předzahrádky neměly být oplocené. Restauriční předzahrádku lze tolerovat, jako volně stojící stoly a židle a v případě převýšení, instalaci velmi jednoduchého podkladu. Tyto podkladky by měly být pouze v dřevěném provedení.

Regulace dopravy

Situace dopravy je komplikovaná z hlediska historického prostředí. Měla by být preferována pěší a cyklodoprava v rámci integrace s individuální dopravou. Městská hromadná doprava je vyloučena z centra v důsledku nepříznivých geologických poměrů (poddolované území se zvýšenou hladinou spodních vod). Motorová doprava by měla být regulovaná, aby se vycházelo vstříc pouze rezidentům. Do historického centra je zákaz vjezdu pro motorová vozidla nad tři a půl tuny. Jednou z možností je realizace linek městské veřejné dopravy, kterou by obsluhovala vozidla pod tři a půl tuny (mikrobusy nebo dodávky). Další možností je realizování služby sdílení automobilů, což je sdílení jednoho automobilu s více lidmi. Tato forma dopravy slučuje dohromady výhody veřejné dopravy s dopravou soukromou. Sdílení automobilů by přispělo ke snížení potřebě parkovacích stání. (Auto na půl, 2017). Lze zde polemizovat, zda by tato služba sdílení automobilu měla dostatečné využití, vzhledem k velikosti Kutné Hory.

5. Diskuze

V této práci jsem se snažil o popsání charakteristik veřejných prostranství v centru Kutné Hory. U provádění analytické části jsem vycházel z odborné literatury, terénních průzkumů a svého subjektivního hodnocení. Definování hodnot a nedostatků u jednotlivých prostor je subjektivní.

Podle Gabriela Gabčíka se ulice skládá z pobytového prostoru a z dopravního prostoru. Do pobytového prostoru patří komerční plochy, restaurační předzahrádky a také prvky k sezení. Pobytový prostor plní funkci rekreační. Dopravní prostor se skládá z chodníku, parkovacích stání, cyklistických pruhů a komunikace pro motorová vozidla.

Je pobytový prostor, v řešeném území, dostatečně zastoupen? Pobytový prostor je v prostranství nejvíce zastoupen na Palackého náměstí. Na náměstí je dostatek míst k sezení jak na veřejném mobiliáři (lavičky) tak i na soukromém mobiliáři (restaurační předzahrádky). Na druhou stranu, na Václavském náměstí jsou také místa k sezení a komerční zařízení, ale tyto pobytové kvality degraduje dopravní využití, které je v prostoru primární funkcí. Je zde velký počet parkujících aut (Václavské náměstí slouží zejména jako parkoviště) a projíždí tu také velký objem dopravy, oproti jiným částem řešeného území. Zbytek prostor, v řešeném území, plní hlavně dopravní, obchodní, anebo společenské funkce.

Pobytové kvality samozřejmě zvyšuje podíl instalovaného mobiliáře ve veřejném prostranství. V prostranství jsou instalovány převážně základní typy městského mobiliáře a mnoho nainstalovaných prvků slouží převážně jen pro turisty (rozcestníky, mapy, interaktivní mapy apod.). Místní obyvatelé využívají zejména komerční zařízení (restaurační předzahrádky) a místa k sezení. Z mého pohledu, většina obyvatel Kutné Hory, využívá centrum hlavně kvůli obchodu a relaxaci. Obyvatelé, v centru Kutné Hory, relaxují hlavně procházením se v historických uličkách a pozorováním historických staveb.

6. Závěr

Prostranství v Kutné Hoře jsou jedinečné a mají svojí kvalitu. Je také jedinečné, že v historickém centru města je velký podíl bydlení. Cílem práce bylo popsání charakteristik jednotlivých veřejných prostranství a porovnání Palackého náměstí s parametry kvality a poté formulovat doporučení o následnou péči o tento prostor. Cíle práce byly splněny. Tato bakalářská práce může sloužit jako vodítko pro projektanty, v případě zamýšlených rekonstrukcí veřejných prostranství. Zároveň může také sloužit jako zajímavá práce o ne, až tak známém městě na východě Středočeského kraje.

Z analytické části také plyne, že valná většina prostranství plní funkci dopravní, i když se jedná o městskou památkovou rezervaci. Dá se říci, že doprava určuje charakter prostranství a jejich využití. Jestliže chceme, aby byla veřejná prostranství kvalitní a atraktivní pro pěší a cyklisty, musíme omezovat motorovou dopravu, zejména v těchto historických částech měst. Neregulovaná reklama je jedním z problémů historického jádra Kutné Hory. Živelnost (křiklavé barevné provedení) reklamních panelů a poutačů jednoznačně snižuje estetičnost celkové kompozice veřejných prostor v centru Kutné Hory.

7. Přehled literatury a použitých zdrojů

BAHDRT, Hans – Paul, *Die moderne Grossstadt*. Hamburg, Rowohlt 1961.

ČÁBLOVÁ, Markéta a KOLEKTIV. Nadace Partnerství. *Kvalitní veřejné prostory: Metodika tvorby a obnovy veřejných prostranství*. Brno: Nadace Partnerství, 2011.

DURDÍK, Petr. *Veřejný prostor, veřejná prostranství: sborník z konference AUÚP, Znojmo 21.-22.11.2013*. Brno: Ústav územního rozvoje, 2013. ISBN 9788087318270.

GEHL, Jan. *Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství*. Brno: Nadace Partnerství, 2000. ISBN 8085834790.

KOPÁČIK, Gabriel. *Typologie ulice: Street typology: zkrácená verze habilitační práce*. Brno: VUTIUM, 2005. ISBN 8021430788.

KRATOCHVÍL, Petr. *Městský veřejný prostor*. Praha: Zlatý řez, 2015. ISBN 9788088033004.

KRIER, L. *Architektura – volba nebo osud*, Praha: Academia, 2001. ISBN 9788020000125

KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 1996. ISBN 8085983133.

LYNCH, Kevin. *Obraz města: The image of the city*. Praha: Polygon, 2004. ISBN 8072730940.

MELKOVÁ, Pavla. *Manuál tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy*. Praha: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2014. ISBN 9788087931097.

MELKOVÁ, Pavla. *Strategie rozvoje veřejných prostranství hlavního města Prahy: návrh*. Praha: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, Sekce detailu města, Kancelář veřejného prostoru, 2014. ISBN 9788087931127.

POSPÍŠIL, Aleš, Šárka KOUKALOVÁ, Petr MACEK a Michaela OTTOVÁ. *Kutná Hora*. Prague: Foibos Books, 2014. UNESCO Czech heritage. ISBN 9788087073780.

POSPÍŠIL, Aleš. *Zmizelá Kutná Hora*. Praha: Paseka, 2009. ISBN 9788074320132.

PŘIDAL, Jaromil. *Revitalizace veřejných prostorů v centrech historických měst: zkrácená verze Ph.D. Thesis*. V Brně: Vysoké učení technické, 2005. Vědecké spisy Vysokého učení technického v Brně, sv. 296. ISBN 8021428465.

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Veřejné prostory v územně plánovacím procesu*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, 2003. ISBN 8021425059.

ŠTORBLOVÁ, Helena. *Kutná Hora*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2000. ISBN 80-7106-186-7.

Legislativní zdroje

Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích, 2000

Zákon č. 500/2006 Sb., o požadavcích na využívání území, 2006

Nařízení města Kutná Hora č. 1/2013, Tržní řád, 2013

Obecně závazná vyhláška města Kutná Hora č. 10/2015, o místních poplatcích za užívání veřejného prostranství, 2015

Bakalářské práce

STUCHLÝ, Lumír. *Hodnocení kvality veřejných prostranství: případová studie Smíchov, Praha 5*. Praha, 2016. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita v Praze.

Internetové zdroje

ÚZEMNÍ PLÁN MĚSTA KUTNÁ HORA. *Městský úřad Kutná Hora* [online]. Brno: Urbanistické středisko Brno, spol. s.r.o., 2006 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <http://mu.kutnahora.cz/mu/uzemni-plan-kutna-hora>

AUTO NA PŮL [online]. Brno: Auto na půl, 2017 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.autonapul.org/#page-portfolio>

8. Přílohy

Příloha číslo 1. (viz kapitola 4.5 Shrnutí charakteru veřejných prostranství)

Jméno ulice, náměstí	Typologie	Hierarchie	Funkce
Husova ulice (horní část)	Městská ulice	Místně významná	společenská, dopravní, obchodní, rekreační
Rejskova a Husova ulice (střed)	Městská ulice	Celoměstsky významná	společenská, shromažďovací, dopravní, obchodní, rekreační
Husova ulice (dolní část)	Městská ulice	Okrskově významná	společenská, shromažďovací, dopravní, obchodní,
Lierova a Radnická ulice	Městská ulice	Okrskově významná	společenská, shromažďovací, dopravní, rekreační
Václavské náměstí	Městská třída	Celoměstsky významné	společenská, shromažďovací, dopravní, obchodní, rekreační
Šultysova ulice	Pěší zóna	Okrskově významná	společenská, dopravní, obchodní, rekreační
Kollárova ulice	Městská ulice	Okrskově významná	společenská, dopravní, obchodní, rekreační
Havlíčkovo náměstí a ulice 28. října	Náměstí, městská ulice	Celoměstsky významné	společenská, shromažďovací, dopravní, obchodní, rekreační
Jakubská ulice	Městská ulice	Celoměstsky významná	společenská, shromažďovací, dopravní, obchodní, rekreační
Dačického náměstí a Ruthardská ulice	Náměstí, městská ulice	Místně významné	společenská, dopravní, rekreační, obchodní
Komenského náměstí, Mincířská a Vysokostelská ulice	Náměstí, pěší zóny	Okrskově významné	společenská, dopravní, obchodní, rekreační
Barborská ulice	Pěší zóna	Okrskově významná	společenská, dopravní, obchodní, shromažďovací, rekreační
Smíškova ulice	Městská ulice	Regionálně významná	společenská, shromažďovací, dopravní, rekreační, obchodní
Náměstí Národního odboje	Náměstí (park)	Místně významné	dopravní, shromažďovací, rekreační
Rakova ulice	Městská ulice	Lokálně významná	dopravní, rekreační, společenská
Palackého náměstí	Náměstí	Celoměstsky významné	společenská, dopravní, obchodní, shromažďovací, rekreační